

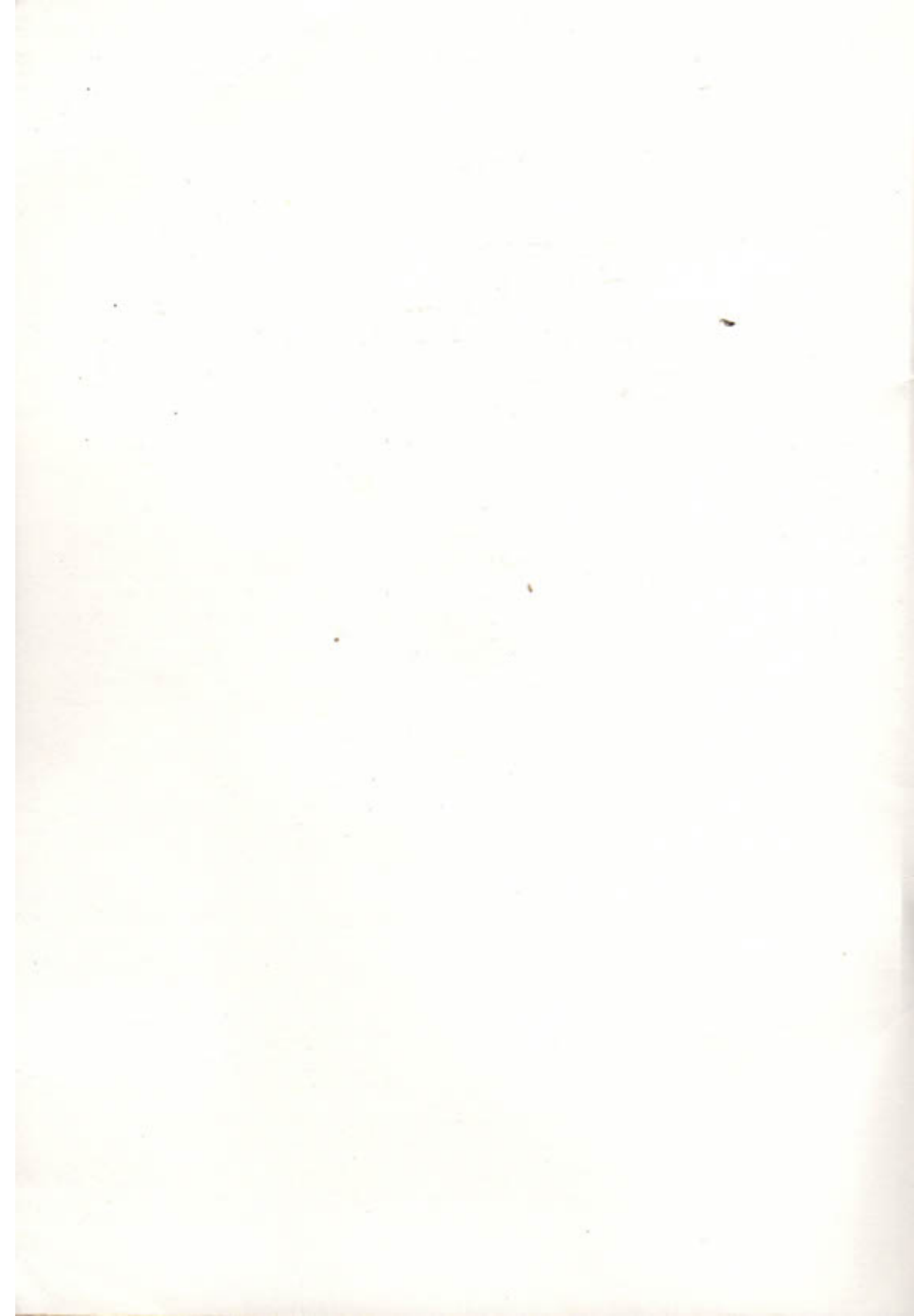
Doğu Perinçek

**Kıvılcımlı'nın
Burjuva**

Ordu ve Devlet

Teorisinin Eleştirisi

AYDINLIK

Doğu Perinçek

**KIVILCIMLI'nın
BURJUVA
DEVLET ve ORDU
TEORİSİNİN ELEŞTİRİSİ**

**ANDREK
YAYINLARI**

1895-1896

1896-1897

1897-1898

1898-1899

1899-1900

Doğu Perinçek

**Kıvılcımlı'nın
Burjuva
Devlet ve Ordu
Teorisinin Eleştirisi**

**AYDINLIK
YAYINLARI**

Birinci Baskı: Şubat 1975

AYDINLIK

YAYINLARI

No: 10

Adres

Ataç Sok. 48/1 Yenışehir — Ankara

BÜROLAR: *İstanbul:* Defteremini sok. 8/2 Ak-saray ★ *İzmir:* İkinci Beyler Sokağı 41/2, Konak
★ *Trabzon:* Kunduracılar Caddesi Velloğlu İş-hanı, Kat 2 ★ *Gaziantep:* Kamil Afat İşhanı
Kat 5 ★ *Diyarbakır:* İnönü Caddesi, Ayyıldız
Apt. 2/1 ★ *Balıkesir:* Milli Kuvvetler Caddesi,
Özmelek Pasajı, Asmakat No. 6 ★ *Eskişehir:*
Sivrihisar Caddesi, Eskişehir Pasajı No 44 ★
Konya: Zafer Meydanı, İdmanyurdu Pasajı İçin-de
★ *Tunceli:* Lise Caddesi, Şenli Sokak ★
Adana: Obalar Caddesi, Yapı Kredi Bankası
üstü. Kat 1, No. 7

Sorumlu Yönetmen

Ali Karşılayan

Dizgi - Baskı

Yelken Matbaası

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
Hikmet Kıvılcımlı'nın Ordu Tahlilinin Eleştirisi (Giriş) <i>(Proleter Devrimci AYDINLIK, sayı: 31, 23 Şubat 1971)</i>	15
Hikmet Kıvılcımlı'nın Osmanlılarda Sınıflar-üstü Devlet ve Ordu Teorisi <i>(Proleter Devrimci AYDINLIK, sayı: 32, 2 Mart 1971)</i>	23
Türkiye'de Proletarya Hareketi Ordunun Anlamını 50 Yıldır Doğru Tesbit Ediyor <i>(Proleter Devrimci AYDINLIK, sayı: 32, 2 Mart 1971)</i>	49
Ordunun Rolü ve Anlamı <i>(Proleter Devrimci AYDINLIK, sayı: 31, 23 Şubat 1971)</i>	52

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

1000 5th Ave. New York 17, N.Y.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.

ÖNSÖZ

Bu broşürdeki yazılar, ilk olarak 23 Şubat ve 2 Mart 1971 tarihlerinde, *Proleter Devrimci AYDINLIK* dergisinin 31. ve 32. sayılarında imzasız olarak yayınlandı. O sırada Marksist-Leninist hareket ile revizyonizm arasında yoğun bir ideolojik mücadele hüküm sürüyordu. *TİİKP Savunması*, 1970-1971 yıllarında yaygınlaşan oportünist ve revizyonist akımlardan bazılarını şu şekilde tahlil ediyor:

→ «Parlamentarizmi savunan burjuva sosyalistlerine karşı mücadelede, devrimci hareket içinde darbeci ve milliyetçi akımlar ortaya çıktı. Bunlar, parlamenter yolu reddederken, burjuvazinin bazı kesimlerinin darbe yoluyla iktidarı ele geçirmesine bel bağladılar ve ordunun devrimci olduğunu iddia ettiler. Bu suretle, işçi-köylü yığınlarının mücadelesini küçümstediler ve devrimin halk yığınlarının eseri olacağını reddettiler. İşçi-köylü ittifakına dayanan halk cephesi yerine, darbeci ve reformcu burjuva akımlarıyla ittifakı savundular. Ordu içindeki darbecilerle uzlaşmak, onları geniş halk yığınlarının taleplerinden uzaklaştırdı ve milliyetçiliğe götürdü. Bu sebeple, Kürt milletinin kendi kaderini tayin hakkını reddettiler ve proleter enternasyonalizmine karşı çıktılar. «Bunlar, bir yandan burjuva kuyrukculuğu yaparken, diğer taraftan ilerici ve devrimci güçleri bölen bir tutum takındılar. Marksist-Leninist ilkeleri reddettiler. Leninist bir partinin kurulmasına karşı çıktılar. Türkiye Komünist Partisi'nin 1926 Programı'na tamamen

zıt bir çizgiyi savundular. Devrimci kadroları, Türkiye Komünist Partisi'nin devrimci geçmişinden ve Marksist-Leninist ilkelerden koparmaya çalıştılar.» (TİKP Davası - SAVUNMA, 1. Baskı, s. 572 - 573)

Devlet ve ordu konusunda revizyonist hayaller yayanların başında, Hikmet Kıvılcımlı, Mihri Belli ve TİP'in oportünist yönetici kliği geliyordu. Bunlardan Hikmet Kıvılcımlı, sınıflar üstü devlet ve ordu teorisini, tâ İslâm tarihinden ve Osmanlılardan başlattığı bir «tarih tezi»ne dayandırmaya çalışıyordu.

Hikmet Kıvılcımlı'nın siyasî çizgisi, reformcu burjuvazinin darbeci kesiminin kuyruğuna takılmaktan ibaretti. Bu siyasî çizginin ideolojik özünü, «Türkiye'nin orijinalitesi» olarak tanıttığı «tarih tezi» meydana getiriyordu. Geniş halk yığınlarını yaklaştıran faşist askerî diktatörlük tehlikesine karşı uyarmak, işçi sınıfını ve bütün devrimcileri Marksist-Leninist ilkelerle cihazlandırmak gerektiği bir sırada, Hikmet Kıvılcımlı, ordunun «devrimin vurucu gücü» olduğunu tekrarlayıp duruyordu. O, Türkiye tarihindeki bütün devrimci atılımların ordu tarafından yapılmış olduğunu iddia ediyordu. Bütün bunlar, bu broşürdeki dördüncü yazının da gösterdiği gibi, Türkiye'deki işçi sınıfı hareketinin daima reddetmiş olduğu oportünist, anti-Leninist görüşlerdi.

Bu en sistemli ve en gerici revizyonist teoriyi yıkmak için, genel olarak Marksist devlet teorisi üzerinde durmanın yanı sıra, Hikmet Kıvılcımlı'nın «tarih tezi»ni de eleştirmek gerekiyordu. Bu görev, burada okuyacağınız yazılarda yerine getirildi.

Hikmet Kıvılcımlı, «tarih tezi» konusunda *Proleter Devrimci AYDINLIK*'in eleştirilerini cevaplandıramadı. O, bu eleştiriye ancak küfürle karşılık verebildi. Kıvılcımlı, 6 Mart 1971 Cumartesi günü Ankara'da Hukuk Fakültesi'nde ver-

diği konferansta, *Proleter Devrimci AYDINLIK*'in Marksist-Leninist ilkelere sadık tutumu hakkında şöyle dedi:

«En son tutumları iki noktada toplanıyor... Vurucu Güçle gençliğin ve halkın arasını acmak; ilkel doğruları yanyana dizip adam kandırmak istiyorlar... Bozgunculuk yapıyorlar...»

«Halbuki, bugünkü şu anın devrimcilere yüklediği görev nedir? Bunu biraz düşünseler: Gençlikle ve halkla Vurucu Güçlerin arasını açar gürültüler çıkarmak, tamamen bir bozgunculuk yaratmaktadır.» (1)

Hikmet Kıvılcımlı, Marksist-Leninist devlet ve ordu tahlili ve bunun pratiğe uygulanması konusunda da şöyle dedi:

«Bunlar hep olağanüstü doğrulardır.... Ancak, Türkiye'de ordu meselesi başkadır, genel olarak devlet ve ordu meselesi başka... Söyledikleriniz alfabetik doğrulardır ama kitabî kalıyorsunuz...» (2)

Yine aynı konferansta, Kıvılcımlı, ordunun sözümona «devrimin vurucu gücü» olmasının Türkiye ile sınırlı kalmadığını, şu sözlerle ifade ediyordu:

«En gerici ordu bile, iktidara gelince finans kapitali devletleştiriyor... İktidarda kalmak için ne yapacak? Nerden gelir temin edecek? İster istemez ilerici bir rol oynuyor... Dünya ve ülke şartları onları buna itiyor....» (3)

Hikmet Kıvılcımlı'nın bütün bu sözleri, onun oportünist karakterini daha fazla gözler önüne seriyordu.

Proleter Devrimci AYDINLIK, Kıvılcımlı'nın «taklitçi düşünce, ilkel gerçekleri tekrarlamak, kitabîlik» gibi gelişigüzel sözlerini şöyle çürüttü:

«... Bütün dünyada, her dönemde, revizyonistler Marksizm-Leninizmin temel gerçeklerine karşı çıkar-ken ve Marksizmi 'tashih' ederken böyle ithamlarda bulundular. Proleter enternasyonalizmini, bütün ezi-len halkların ve dünya işçilerinin ortak devrim yolu-nu ve Marksizm-Leninizmin temel ilkelerini, 'taklitçi-likten kaçınmak, yobazlığa karşı çıkmak ve yaratıcı düşünce getirmek' adı altında, yoketmeye çalıştılar. Revizyonistler, 'Marksizm-Leninizmi dogma olarak ele almamak'tan söz ederken, aslında... burjuva ide-olojisini eylem kılavuzu almak istiyorlardı. (...)

«(Kıvılcımlı'nın tavrının) 'teori iyi, güzeldir ama o başkadır, pratik başka' diyen bütün oportünistlerden ve reformculardan ne farkı vardır? (...)

«Bütün büyük proleter devrimlerinin tecrübesi ve ezi-len dünya halklarının mücadelesi, herhangi bir 'tak-tik gerekçeyle' Marksist-Leninist ilkeleri tahrif etme-nin veya yok saymanın sonunun, revizyonizm ve bur-juvaziye teslimiyet olduğunu kanıtlamıştır. Devrim yolunda şaşmadan sonuna kadar yürümek ve geniş halk yığınlarını siyasî iktidar yolunda seferber et-mek için Marksist-Leninist ilkelere sadık kalmak şarttır. (...)

«Marksist - Leninist devlet ve devrim teorisinin ama-cı nedir? Bu yalnızca bir 'kitabî bilgiler yığını' mıdır? Yoksa proletaryaya ezilen yığınlara, kurtuluş için ha-kim sınıfların devlet mekanizmasını parçalamak ve yerine halk iktidarını kurmak gerektiğini gösteren bir rehber midir? Hiç şüphesiz ki ikincisidir. Halk yı-ğınlarına devlet ve ordu hakkında gerçeği söyle-mezsek, onları devrim yolunda mücadeleye nasıl sevk edebiliriz? Onlara devrim zorunluluğunu, işçi-köylü iktidarı zorunluluğunu nasıl kavratabiliriz? (...)

«Burjuva devlet teorilerinin varlık nedeni, devleti ve orduyu sınıflar-üstü, halktan yana, kamu gücü ola-rak göstererek halkın devrimci mücadelesini önle-mek, bastırmaktır. Marksist devlet teorisinin varlık

nedeni ise, burjuva ideolojisinin etkisini yıkmak ve halk yığınlarına devrim yolunu göstermektir. Şimdi Hikmet Kıvılcımlı, bu teoriyi 'kitabî bilgi' ilan ediyor. Hikmet Kıvılcımlı Lenin'in ismini hiç ağzından düşürmüyor, ama proletaryayı siyasî iktidar mücadelesine hazırlamak iddiası içinde, proletaryaya Lenin'in teorisini değil, burjuvaziye hizmet eden burjuva devlet teorilerini sunuyor. Revizyonizmin bundan açık bir ifadesi olabilir mi?» (4)

Lenin, *Devlet ve İhtilâl*'de ordu ve bürokrasi hakkındaki şu satırları, sanki Hikmet Kıvılcımlı için yazmıştı:

«Marks ve Engels, eserlerinde, tekrar tekrar bu kurumları burjuvaziye bağlayan binlerce bağı ortaya koyarlar. Her işçinin tecrübesi, bu bağlılığı tam bir açıklıkla ve en göze çarpan bir biçimde gösterir. İşçi sınıfı, kendi acı tecrübeleriyle, bu bağlılığı görmeyi öğrenir. Bu yüzden, işçi sınıfı, bu bağlılığın kaçınılmazlığını gösteren teoriyi, büyük bir kolaylıkla öğrenir ve kavrar. Oysa küçük burjuva demokratları, bu teoriyi büyük bir cehaletle ve hafiflikle inkar ederler, ya da daha büyük bir hafiflikle bu teorinin 'genel olarak' doğruluğunu kabul edip, ondan doğru pratik sonuçlar çıkarmayı unuturlar.» (5)

Kıvılcımlı, en gerici ordunun bile iktidara gelirse ilerici olmaya mecbur olacağı şeklinde burjuva görüşleri savunuyordu. *Proleter Devrimci AYDINLIK*, bu görüşlerin modern revizyonistlerin «kapitalist olmayan kalkınma yolu» teorilerinin tekrarı olduğuna işaret etti. Modern revizyonistler, ordunun az gelişmiş ülkelerde sözümona «sınıflar-üstü» bir rol oynadığını iddia ediyorlar. Orduya, «dengenin ve ilerlemenin kaynağı» gözüyle bakıyorlar. Ordunun darbeyi vurup «millî demokrasiyi» kuracağını, ardından genel dünya durumunun, iç ve dış etkilerin orduyu gitgide sola iteceğini-

nl, sosyalizme bu yoldan geçilebileceğini iddia ediyorlar. Kıvılcımlı, bu yoldaki sözleriyle, sözümona «Türkiye'nin orijinalitesi» olarak ileri sürdüğü tezin, aslında modern revizyonist bir tez olduğunu açığa vurmuş oluyordu.

Ama Hikmet Kıvılcımlı'nın 6 Mart 1971 konferansında söylediği en gerici şey, *Proleter Devrimci AYDINLIK*'i «gençlik ve halkla Vurucu Güçlerin arasını açmak»la suçlamasıydı. Bu, Kıvılcımlı'nın burjuva kuyrukçusu ve darbeci tabiatının en açık itirafından başka bir şey değildi. O, bu sözlerle, reformcu darbe hayalleri uğruna, bütün Leninist ilkelerden vazgeçtiğini, işçi sınıfının ve halkın bütün menfaatlerini burjuvaziye teslim ettiğini ortaya koyuyordu. Kıvılcımlı, devlet ve ordu konusundaki aldatmacalarını, proleter enternasyonalizmini reddetmesini, Kürt meselesi konusunda susmasını işte bu şekilde «devrimci görev» olarak göstermeye çalışıyordu.

Hikmet Kıvılcımlı'nın «tarih tezi»ne en ağır darbeyi bizzat pratik indirdi. Ankara konferansından topu topu altı gün sonra, 12 Mart Muhtırası verildi. Hikmet Kıvılcımlı, 12 Mart darbesini, Sosyalist gazetesinde, «Ordu Kılıcını Atıl» manşetiyle karşıladı. Bu başlık altında şunları yazdı:

«...Meclislerimizden kendi kendini düzeltmesi mi beklenir? Besbelli ki Ordu onu ummuyor. Onun için sūratle idareyi üzerine alacaktır. Muhtıradan başka anlam çıkmıyor. Haydi hayırlısı...» ()*

Oysa bu Muhtıra, ordunun, hakim sınıfların vurucu gücü olarak, halkın devrimci mücadelesini ezme görevini yüklenmesinin ifadesiydi. 12 Mart diktatörlüğü, «finans kapitali devletleştirmek» şöyle dursun, hakim sınıflara daha fazla «gelir temin etmek» amacıyla, halkı amansızca so-

yup sömürdü. 12 Mart diktatörlüğü, Hikmet Kıvılcımlı'nınki-ne benzeyen sınıflar-üstü devlet ve ordu teorilerini, silahlı kuvvetleri yücelten teorileri, faşizmin ideolojik malzemesi olarak kullandı.

TİİKP Davas - SAVUNMA, revizyonist akımların halkın mücadelesi üzerindeki etkilerini şöyle tahlil ediyor:

«Faşist diktatörlüğün kurulmasında anti-faşist güçlerin önemli hataları oldu. Ordunun 'sınıflar-üstü' veya 'devrimci' olduğu şeklinde yoyılan hayaller, faşist diktatörlük planlarına karşı halk kitlelerinin uyanıklığını köreltmeye hizmet etti. Faşist tehdide karşı halkın mücadelesini seferber etmek gerekirken, reformcu ve parlamentocu görüşler halkı uyuşturuyor ve pasifleştiriyordu. Gene parlamentocu görüşler, kitlelerin mücadelesini, 'faşizmi getireceği' gerekçeyle baltalıyor ve böylece faşizmin gelmesine hizmet ediyorlardı....» (1. Baskı, s. 274).

Sınıflar ve sınıf mücadelesi varolduğu sürece, revizyonizme karşı mücadele de sürecektir. Bugün başta TSİP revizyonistleri olmak üzere, her türden oportünistler, Kıvılcımlı'nın gerici teorilerinde kendilerine dayanak arıyorlar. Ordunun «devrimci» olduğu yolundaki görüşler, alttan alta yayılıyor ve halkın faşist tehditlere karşı uyanıklığını köreltmeye hizmet ediyor. Ordunun «tarafsız» olduğu, «faşizmi istemediği», sınıf mücadelesinde «hakem» rolü oynayacağı şeklindeki fikirler, burjuvazinin kuyruğuna takılan reformcu, parlamentarist, sosyal barışçı siyasetlerin ideolojik temellini oluşturuyor. Örneğin TSİP revizyonistleri Kıbrıs müdahalesi sırasında Sıkıyönetiml desteklediler. Yine bunlar, Lenin'in deyişiyle «genel doğrular başka, pratik başka» tutumuyla, proleter enternasyonalizmini rafa kaldırıp, Kıbrıs müdahalesini destekliyorlar. Bu şartlar, faşizme karşı mücadeleyi revizyonizme karşı

mücadeleyle birleştirmenin önemini, bize hergün yeni baştan ispatlıyor.

AYDINLIK, arkadaşımız Doğu Perinçek'in o zaman imzasız olarak çıkan bu yazılarını, bugün de önemini koruduğu düşüncesiyle bir broşür halinde yayınlamaktadır.

Aralık 1974

-
- (1) Bkz: «Hikmet Kıvılcımlı'nın Son Konferansının Eleştirisi», Proleter Devrimci AYDINLIK, Sayı: 35, 23 Mart 1971.
 - (2) Proleter Devrimci AYDINLIK, sayı: 35, 23 Mart 1971.
 - (3) Proleter Devrimci AYDINLIK, sayı: 35, 23 Mart 1971.
 - (4) Proleter Devrimci AYDINLIK, sayı: 35, 23 Mart 1971.
 - (5) Proleter Devrimci AYDINLIK, 23 Şubat 1971 tarihli 31. sayısında Lenin'in Devlet ve İhtilâl kitabını tanıtırken özellikle bu alıntıya dikkati çekiyordu. Son iki satırın altını biz çizdik.
 - (6) Sosyalist gazetesi, yıl: 1, sayı: 13, 11-18 Mart 1971.

HİKMET KIVILCIMLI'NIN ORDU TAHLİLİNİN ELEŞTİRİSİ (GİRİŞ)

(Proleter Devrimci AYDINLIK, sayı: 31, 23 Şubat 1971)

«Ordu, devletin tarafsız gücü olacaksa, işçi ve emekçi sınıflar ile burjuvazi arasındaki mücadeleye karışmaması, taraf tutmaması ve sadece yurt savunmasıyla ilgilenmesi gerekir.»

— *TİP Genel Yönetim Kurulu Bildirisi, Şubat 1971.*

«Türk Ordusu tarihî geleneğine bağlı kaldı ve Amerikan işbirlikçisi iktidarın emrinde kendi emekçi halkına karşı koymadı.»

— *Aydınlık-Sosyalist Dergi, Başyazı, Temmuz 1970, sayı: 21.*

«Ordu, işbirlikçinin, patronun ordusu değildir, ulusun ordusudur.»

— *Kurtuluş, Manşet, Temmuz 1970, sayı: 3.*

«Türk ulusu, ne vakit yükselmek istemişse, ona ordusu öncü olmuştur.»

— *Devrim, Manşet, 10 Kasım 1970, sayı: 56.*

«Türkiye tarihinde hemen her devrim ordu tarafından yapılmıştır.»

— *Hikmet Kıvılcımlı, Sosyalist, Başyazı, 12 Ocak 1971, sayı: 6.*

«Gerl bir toplumda Ordu, ulusu sağlamlaştırıcı bir unsur haline gelir. Özel durumunun bilincinde olarak ordu, öncü ve tarihî görev taşıyıcı rolünü geliştirmeye başlar. Ondan sonra, yüksek hakem ve bütün ulusun sembolü olarak sosyal sınıflar üstü tek güç olma görevini de üzerine alacağı ikinci aşamaya sadece bir adım kalır.»

— *Sovyet revizyonist ideologları Mirski ve Pokateva, Meimo Dergisi, 1966.*

Yakın zaman içinde, sayın Hikmet Kıvılcımlı'nın üstüste üç kitabı yayınlandı. Bunları, Sosyalist gazetesinin çıkarılması izledi. Bu yayınlar, Dr. Kıvılcımlı'nın **Tarih, Devrim, Sosyalizm ve Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi** gibi kitaplarda daha önce açıklanan görüşlerinin devamıdır. Hikmet Kıvılcımlı'nın bütün bu yayınlarda ileri sürdüğü fikirleri ve önerilerini, bir dizil yazıda ele alıp eleştireceğiz. Tabiatıyla bu eleştiri, bugün sınıf mücadelesi pratiğine ışık tutan noktalarda yoğunlaşacaktır. Eleştiriyse, Ordu meselesinden başlıyoruz. Kıvılcımlı, Ordu konusundaki görüşlerini, Türkiye tarihiyle ilgili bazı tezlerle dayandırıyor. Bu tezleri ele almadan yapılacak bir eleştiri, şüphesiz temelsiz kalacaktır.

H. Kıvılcımlı'ya göre:

«Ordu: hep düzenlice ilerl devrimci aksiyon vurucu gücü olmuştur ve olmaktadır.» (Halk Savaşının Planları, s. 191) «Ortada, geri ülkelerin ekonomik ve sosyal gidişinde çıkmaza girmiş sınıf ilişki-çelişkilerini çıkmazdan kurtarıp, zembereğinden boşandıran bir gerçek Vurucu Güç vardır.

«Bu vurucu güç, Türkiye'nin yakın tarihinde, olumlu modern gelişim yönünde etkin oldu ve oluyor. Bir avuç finans-kapital kodamanı Antika tefeci bezirgân sınıfı ile elele verip Memleketi korkunç sömürü ile satmaya kalkıştı mıydı, vurucu güçlerimiz Halk'tan yana çıkarak o gidişi göğüslemekten geri kalmıyor. O zaman, Finans-Kapital + Tefeci-Bezirgân İttifakı tezine karşı gelenekçil ilerl vurucu güçlerin halkla ittifakı anti-tezi gerçekleşiyor.» (Halk Savaşının Planları, s. 187)

H. Kıvılcımlı'nın Demokratik Devrimin «öz gücü» olan işçi sınıfının yanına koyduğu «Proletarya Aydınları» deyişi, devrimin vurucu gücü olan ordunun, kendi ifadesiyle «daha özel karşılığı» olmaktadır. (Halk Savaşının Planları, s. 194)

Ordunun «vurucu güç» olması nereden gelmektedir?

«Ordunun, bir sosyal sınıf olmadığı ve olamayacağı halde, sosyal devrimlerde vurucu güç oluşu: Türkiye'ye Osmanlı geleneklerinden kalma en önemli ve

en orijinal (tüm kişiliğine özge) bir gerçekliğimizdir.»
(Sosyalist, sayı: 6)

Nedir bu «gerçekliğimiz?»

«Osmanlı Türkiyesi, ücretli işçilerin Anayasası (şeriatı) ve vurucu gücü (gündelikçi ordusu) ile yaratılıp örgütlenmiş bir devlet idi.» (Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi, s. 19).

H. Kıvılcımlı'ya göre, Osmanlı Devletini kuran ve 500 yıl güden, göçebe savaşçılardı. (Halk Savaşının Planları, s. 191-192)

«Osmanlılık, söz yerindeyse, ilkel sosyalist toleransının, göçebe demokrasisinin yarattığı yenicecilik vurucu gücü ile kurulmuş bir devlet ve imparatorluktur. Osmanlı ordusu, kapitalist ordusu gibi ekonomi hayatından ve toplum üretiminden koparılıp, halktan sanıldığı kadar tecrit edilmemişti.» (Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi, s. 18)

Bu «gerçeklik» hangi ekonomik temele dayanıyor?

Çünkü Osmanlı toplumunun dayandığı toprak düzeni olan «dirlik düzeninin RUHU, gerçekten Demokratik sosyal adalettir. Fatih'in son çağına kadar Osmanlı Padişahı, halkın emrinde sorumluluk taşıdı.... Dirlik düzeninin maddesi: Toprak meselesini çalışan halk yararına çözmekle özetlenir. Dirlik düzeni toprak düzeninde sınıfları lâfla değil, fiilen kaldırmıştır. Çünkü mirî toprağın mülkiyetine kimse sahip değildir.» (Tarih, Devrim, Sosyalizm, s. 185)

Türk ordusunu «devrimin vurucu gücü» yapan tarihî izah, Kıvılcımlı'nın kendi ifadesiyle böyle özetlenebilir.

PROLETARYA BİLİMİ DEVRİM İÇİNDİR

Öncelikle, vardığı sonuç itibariyle bu tahlil üzerinde durmalıyız. Tahlil, Ordunun «vurucu güç» olduğunu, devrimin ordunun açtığı yoldan başarılabileceğini

ispatlamaya çalışıyor. Sonuç olarak bu tarih tezinin sınıf mücadelesinde gösterdiği yol, burjuva devlet cihazı, yâni bürokrasi ve ordu parçalanmaksızın gerçekleştirilen, hattâ «vurucu gücü» ordu olan bir «devrim» yoludur. Proletaryanın biliminde bütün yollar, proletarya diktatörlüğüne gider. Orduyu parçalamadan devrim yapılabilir mi? Orduya bel bağlayarak devrimci halk iktidarı kurulabilir mi? Proletarya, devrimci iktidarını, ancak burjuva devlet cihazını bürokrasi ve ordusuyla parçalayarak kurar. Ne kadar «orijinal» tahlillere dayanırsa dayansın, sonuç itibariyle proletaryanın devrim hedefine yönelmeyen bir tarih tezi, proletaryanın bilimi değildir. Böyle bir tez, en başta, en büyük bir gerçeği inkâr ediyor. Bu GERÇEK, sınıf mücadelesinin, burjuva devlet cihazının, ordu ve bürokrasinin parçalanmasıyla, yâni proletaryanın devrimci iktidarıyla sonuçlanacağı gerçeğidir. Bunu kavramayan ve buna hizmet etmeyen her teori, eninde sonunda burjuvaziye yarar. Bu en canalıcı noktada gerçeğe aykırı olan tahlil, tabiatıyla somut olarak Türkiye tarihini kavrayışıyla da çürük bir temel üzerine oturmaktadır.

OSMANLI DEVLETİ, GÖÇEBE GELENEKLERİ EZİLEREK KURULDU

Kıvılcımlı'yı, gerçeğe taban tabana zıt bir ordu tahliline götüren temel hatâlar nerededir?

Kıvılcımlı, Osmanlı Devletinin, kabile demokrasisi gelenek-görenekleri üzerine kurulduğunu söylüyor. **Tam tersine:** Osmanlı Devletinin kurulması, göçebe demokrasisinin yıkılması ve yerini feodal bir devletin alması olayıdır. **Osmanlı Devleti, göçebe gelenekleri üzerine kurulmadı. Göçebe gelenekleri ezilerek ve yok edilerek inşa edildi.**

Kıvılcımlı, Osmanlı toprak düzeninin özel mülkiyete dayanmadığını, feodal karakterde olmadığını, dolayısıyla bu toprak düzeninin «sınıfları fiilen ortadan kaldırdığını» söylemektedir. Gerçekler, bu görüşe taban

tabana zıttır. **Osmanlı Devleti, toprak üzerinde özel mülkiyetin gelişmesi, toplumun feodalleşmesi, sınıfların belirginleşmesi ve sınıf çelişmelerinin keskinleşmesi yönündeki bir gelişme üzerine doğmuş, büyümüş ve güçlenmiştir.**

Feodalleşme ile Osmanlı Devletinin güçlenmesi arasında diyalektik bir bağ vardır. Feodalleşme ilerledikçe Devlet güçlenmiş, Devlet güçlendikçe feodalleşme süreci hızlanmıştır. Osmanlı Devleti, adı üstünde: **Devlettir: Yâni ezenle ezilen ayrılmıştır. Ezenler, silâhlı güç tekeline sahiptirler ve bu suretle, üretici olan reayayı (köylüleri) baskı altında tutmaktadırlar. Toprak feodal bir sınıfın elinde toplanmakta, toprak üzerinde çalışan köylünün ürettiği ürünün bir kısmına artı-ürün olarak el konmaktadır.**

Bütün bunlara bağlı olarak, Osmanlı ordusu, göçebe savaşıllığının devamı değildir. Osmanlı Devletinin silâhlı gücü olan yeniçeri ve sipahi teşkilâtı, emekçilerin dostu olmayıp **tam tersine** feodal sınıfın baskı gücüdür. Yeniçeriler, Kuvâ-yı Milliye'nin iddia ettiği gibi, «gündelikçi bir işçi ordusu» değildir. Yeniçeri teşkilâtı, üretimden ve halktan kopuk devşirmelerden kurulu, sultanın emrinde silâhlı baskı gücüdür. **Osmanlı Sultanları, herkesin silâhlı olduğu göçebe Türk geleneğini yok etmek için silâhlı devletin tekeline toplamış, üretimden kopuk DEVŞİRME bir silâhlı güç kurmuştur.** Yerleşmek ve sömürülen reaya (köylü) durumuna düşmek istemeyen Türk göçebeleri, ordu gücü aracılığıyla merkezî feodal devlet önünde dize getirilmiştir.

Osmanlı ordusunun görevi, göçebeliğin direnişini şiddetle yok etmek, köylülerin feodal sömürü altında ezilmesine bekçilik yapmak ve dışta Osmanlı feodal merkezî otoritesinin hâkimiyetini genişletmektir. Bu sebeple, bugün «ordunun devrimci bir geleneğe sahip olduğu» iddiası, tamamen yanlış bir tarih tahlili üzerine oturtulmuştur. Osmanlı ordusu, herkesin silâhlı olduğu kabile savaşıllığı ve Engels'in sözünü ettiği

askerî demokrasi geleneğini sürdürmedi. Tam tersine, Osmanlı Ordusunun kuruluş amacı, kabile savaşçılığı ve askerî demokrasi geleneğinin kökünü kurutmak, toplumun sınıflaşmasını ve feodalleşmesini hızlandırmak, feodalitenin emrinde köylüleri ve göçebeleri baskı altına almaktır.

TARİHİ GELİŞME SİÇRAMALARLA OLUR

Doktor Kıvılcımlı, tarih içindeki sıçrayışları, her tarihî aşamada kurumların ve sınıfların nitelik değiştirmelerini bir kenara atarak, ilkel toplumdan kalma bir geleneğin burjuva devlet cihazı içinde yaşadığını iddia ediyor. Tarih içinde her aşamada toplumun üst yapısı, üretim tarzıyla diyalektik bir uygunluk içindedir. Toplumdaki her sıçrayış, her yeni üretim tarzı, kendine uygun üst yapıyı oluşturur. Herkesin silâhlı olduğu kandaş göçebe toplumunun askerî geleneği, NATO'ya bağlı bir ordunun içinde devam etmez. Aksi halde, Nazi ordularının eski Cermen kabile savaşçılarının geleneğini sürdürdüğünü kabul etmek gerekir. Asırlar süren aradaki gelişmede, Türkiye'de toplum büyük sarsıntılar ve sıçramalar geçirmiştir. Kabile demokrasisi çözülmüş, yerini feodal bir devlet almış, daha sonra emperyalizmin boyunduruğu altına giren Türkiye'de feodal ilişkiler belli ölçüde krize uğramış, aynı zamanda emperyalizme bağımlı bir kapitalizm gelişmiştir. Bir kere, ilk sıçramada, göçebe savaşçılığı feodal devletin ordusu tarafından ezilmiştir. Bugün ise ordu, emperyalizme bağımlı burjuvazi ve toprak ağalarının egemen olduğu bir devletin ordusudur ve bu karakteri taşır.

Peki, eski Türk kabilelerinin göçebe savaşçılığı tamamen yanıp bitip kül mü olmuştur? Hayır, o gelenek-göreneğin kalıntıları, hâkim sınıfların devleti ve ordusu içinde değil, ama halkın içinde yaşamaktadır. 800 yıllık Selçuklu ve Osmanlı devletlerinin baskısına rağmen, kandaş toplumun kalıntıları, feodal kültüre

ve baskılara karşı varlığını korumaya çalışan halk kültürü içinde, Alevîlik gibi halk mezhepleri içinde, Yörükler ve zorla iskan edilmiş eski göçebe topluluklar arasında yaşamış ve bugüne kadar gelmiştir. Bu gelenek ve görenekler hâkim sınıfların ordusu içinde devam etmiyor. Bu gelenek ve göreneklerin mirasçısı, asırlardır ezilen halk sınıflarının, hâkim sınıfların devletini parçalayacak olan halk ordusudur.

Kıvılcımlı'nın tahlilinde, tarih içinde toplumun geçirdiği sarsıntılar, bir ileri aşamaya atılışlar, hep kulak arkası edilmektedir. Eski toplumun, yeni toplumun maddesiyle çelişen kurum ve göreneklerinin, yeni toplumun hâkim sınıfları tarafından devam ettirilmeyip **tam tersine** baskı altına alınmaları gerçeği, atlanmaktadır. Hal böyle olunca, Kıvılcımlı'nın tarih tezi, Marksist bir tarih kavrayışından uzaklaşmakta, sonuç olarak tarihi dümdüz bir gelişme olarak gören metafizik bir tez olmaktadır. Aksi halde, bunca sıçramalardan geçmiş bir toplumun hâkim sınıf kurumlarının, hâlâ ilkel toplum gelenek ve göreneklerini devam ettirdiğini iddia etmeye imkân var mıdır? Ordusu «devrimin vurucu gücü» olan bir «finans kapital» devleti, hangi silâhlı güce dayanarak halkı baskı altında tutmaktadır? Herhalde yalnız polise ve Ülkü Ocaklarının komandolarına dayanarak değil. Yoksa Kıvılcımlı'nın «vurucu gücü» ordu olan «devrim»i, bir **burjuva reformu** olmasın!

H. KIVILCIMLI'NIN OSMANLILARDA SINIFLAR ÜSTÜ DEVLET VE ORDU TEORİSİ

(Proleter Devrimci AYDINLIK, sayı: 32, 2 Mart 1971)

Geçen sayımızda, H. Kıvılcımlı'nın ordunun «devrimde vurucu güç» olduğu iddiasının dayandığı tarih tezi üzerinde **genel** olarak durduk. Bu sayımızda, Osmanlı toprak sistemi, Osmanlı devletinin doğuşu ve Osmanlı ordusu meselelerini, Kıvılcımlı'nın iddiası açısından ele alacağız.

İlk önce, Kıvılcımlı'nın, Osmanlı toprak düzeninin «sınıfları lâfla değil, fiilen kaldırdığı» iddiası üzerinde durmalıyız. Çünkü bu görüş, Osmanlı toplumunda (Hikmet Kıvılcımlı'ya göre Fatih devrinin sonuna kadar) ezen-ezilen ayrımının olmadığını, ordunun eski göçebe geleneğini sürdürerek halka hizmet ettiğini ve padişahların «halkın emrinde sorumluluk taşıdığını» iddia etmeye kadar varıyor.

Daha ilk bakışta, Kıvılcımlı'nın iddiasının çürüklüğü apaçık gözüküyor: **Devlet var, sınıflar yok. Devlet var, ordu var, fakat toplumda baskı yok.** Tam bir BARIŞ hüküm sürüyor. Devlet sahibi padişah, «halkın emrinde». Devletin ordusu halk için kendini FEDA ediyor. (H. Kıvılcımlı, **Tarih, Devrim, Sosyalizm**, s. 186)

Kişinin aklına, peki DEVLETE ne gerek vardı diye sormak geliyor.

KANDAŞ ÖRGÜTLENMEDEN ASKERİ DEMOKRASİYE

Gerçek, Kıvılcımlı'nın belirttiği gibi miydi?

Türkler 11. yüzyıldan itibaren Batıya ve Anadolu'ya

göç etmeye başladılar. Selçuklu ve Osmanlı devletlerinin doğuş dönemleri olan 11. - 15. yüzyıl Türkiye tarihi, toprak üzerinde özel mülkiyetin gelişmesi, sınıf çelişmelerinin keskinleşmesi, feodal topluma has sınıfların belirginleşmesi ve feodal devletin kurulması tarihidir.

Orta Asya'da kabileler halinde yaşayan Türkler içinde, daha Batıya göç etmeden önce bir sosyal farklılaşma başlamıştı. Göçebe Türk topluluklarında, hayvanların otlatıldığı meralar üzerinde özel mülkiyet yoktu. Fakat sürüler belli kişilerin elinde toplanmaktaydı ve bu sürü sahipleri çobanların emeğini sömürüyordu. İbni Fadlan adlı Arap seyyahı, 920'de Oğuzlar arasında on bin at ve yüz bin koyun sahibi kimselere rastladığını yazıyor.

Engels şöyle diyor:

«Barbarlığın orta aşamasında, çoban halklar arasında, sürü belirli bir büyüklük kazanınca, davarın, kişisel ihtiyaçlar üzerinde sürekli bir fazlalık sağlayan bir mülk haline geldiğini görüyoruz.» (Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, s. 232)

Toprak özel mülk halinde değildi. Çünkü Marks'ın belirttiği gibi,

«Göçebe çoban kabileler arasında (...) toprak, doğanın öteki şartları gibi, ilkel sınırsızlık içinde görülmektedir (...) Bu halklar, toprağı kendi mülkiyeti sayar ama hiç bir zaman bu mülkiyetin sınırlarını tesbit etmez (...) Burada mülk edinilen ve yeniden üretilen, toprak değil sürüdür; toprak, her konaklanıldığında ortaklaşa kullanılır.» (Kapitalizm Öncesi Ekonomi Şekilleri, s. 96)

Sürüleri özel mülkiyetleri altında toplayan ve çobanların emek gücünü sömüren sürü sahipleri, göçebe demokrasinin organlarını da ellerine geçirdiler. Engels,

«Askerî şef, konsey, halk meclisi: İşte gentilice örgütlenmenin (kandaş örgütlenme), bir askerî demokrasi olmak için dönüşmüş bulunan organları bunlardır.»

diyor ve devam ediyor:

«Askerî - çünkü savaş ve savaş için örgütlenme, şimdi kamu hayatının düzenli görevleri haline gelmiştir. Servet sahibi olmayı hayatın başlıca gereklerinden biri gibi gören halklarda, komşuların serveti tamah uyandırır (...) Eskiden sadece bir zorbalığın öcünü almak, ya da daralan bir toprağı genişletmek için yapılan savaş, şimdi sadece yağma için yapılır ve sürekli bir sanayi kolu durumuna gelir.»

Ve Engels, barbar toplulukların yağma savaşına karşı koymak için uygar toplulukların inşa ettiği «surların hendeklerinde, kandaş örgütlenmenin kuyu gibi mezarının açıldığını» belirtiyor (Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, s. 230-231) Yağma savaşları, «askerî şeflerin» ve etraflarındaki «ast-şeflerin» iktidarını arttırdı. Artık askerî şeflerin haleflerinin aynı aile içinden seçilmesi bir görenek haline gelmişti. Askerî şeflik, zamanla bir soyun gasbettığı bir «veraset» oldu. Bu suretle kandaş örgütlenme organları «halk içindeki köklerinden yavaş yavaş kopmakta» ve kendi zıddına dönüşmektedir. (Engels, aynı eser, s. 231) Türk topluluklarının da geçirdiği bu değişiklik, kandaş örgütlenmenin bir askerî demokrasi halini almasıdır. Nedir bu ikisi arasındaki zıtlık?

Kandaş örgütlenme, kabilelerin kendi işlerini özgürce düzenlemeleri esası üzerine kurulu bir örgütlenmeydi. Bu örgütlenmenin organları **halk iradesinin araçlarıydı**. Toplum içinde bir farklılaşma söz konusu değildi.

Askerî demokrasi ise, komşularını yağma etme ve ezme esası üzerine kuruluydu. Bunun sonucu olarak, askerî demokraside askerî şefler ve etrafındaki ast-şefler,

«kendi öz halkına karşı bağımsız tahakküm ve baskı araçları haline geldiler.» (Engels, aynı eser, s. 231)

Bütün bunlar nasıl mümkün oldu? Engels'in Marks'a da atıf vererek belirttiği gibi, «servete karşı duyulan susama» kandaş topluluk üyelerini «zenginler ve yoksullar halinde» ikiye bölmüştü. Aynı kandaş topluluk içinde mülkiyet farkı doğmuştu. Bu mülkiyet farkı, kandaş topluluk üyeleri arasında menfaat zıtlıkları yaratmıştı. Eskiden mevcut olan menfaat birliği, yerini menfaat zıtlıklarına bırakmıştı. (Engels, aynı eser, s. 231)

Bütün bu izahlar, Türklerdeki gelişmeyi de anlatmaktadır: Sürülerin belli ellerde toplanması; sürü sahiplerinin, aynı zamanda, çözülen kandaş topluluğun yerini alan askerî demokrasideki askerî şefler olması; ve bu askerî şeflerin, başka toplulukları yağma ederek zenginleşme amacı yanında, «kendi öz halkına karşı bir baskı ve tahakküm» kurmaları.

Gerek Selçuklu, gerekse Osmanlı devleti, kendi içinde farklılaşmaya uğramış ve Engels'in sözünü ettiği askerî demokrasi şeklinde örgütlenmiş göçebe topluluklarının, belli bir toprağa hâkim olması ve feodalleşmesiyle kuruldular ve geliştiler.

SELÇUKLULARDA FEODAL DEVLETE SIĞRAYIŞ

Anadolu'ya gelen iki önemli göç dalgası, iki büyük devletin doğmasıyla sonuçlandı. Bunlardan Anadolu Selçuklu Devleti, Büyük Selçuklu Devleti örneğine göre kurulmuştu. Her ikisi de, köylünün emeğini sömüren feodal hâkim sınıflar haline gelen eski göçebe aristokrasisinin kurduğu devletlerdi. Daha sonra gelişerek Osmanlı toprak sisteminin oluşmasına yol açan Selçuklu iktâ sisteminin yaygınlaşması, **toplumun feodalleşmesini** ifade ediyordu. Sultanın hizmet karşılığında arazi verdiği iktâ sahipleriyle, bu arazi üzerinde üretim yapan köylüler

arasındaki ilişkinin, feodal karakter kazandığını görüyoruz. **İktâ sahibi** (muktaî), başında Selçuklu Sultanı bulunan **egemen sınıfın temsilcisiydi**. İktâ topraklarına bağlı **köylü ise, esas üretici** durumundaydı. Ordu, devlet mekanizması, merkezî ve yerel yönetim, hepsi belli bir gelişme içinde bu sisteme dayandı. Sultan, şehzadeler, ordu komutanları ve iktâ sahipleri arasındaki ilişkiler feodalleşti. İktâlar babadan oğula intikal etmekteydi. (Osman Turan, **Selçuklu Tarihi ve Türk-İslâm Medeniyeti**, s. 220) İstihsalin artması halinde iktâ sahiplerinin gasbettiği ürünün de artması (aynı yerde), iktânın feodal karakterini ortaya koymaktadır. İktâ sisteminin kurucusu Nizamülmülk, «Siyasetname»sinde, **kuvvetli hükümet ve köylüye yumuşak muamele** esaslarının Selçuklu feodal devletine ilke olmasını istiyordu. Feodal egemen sınıfın köylü üzerindeki sömürüsü üzerine kurulan devlet, **kuvvetli** olmak zorundaydı. **Köylüye yumuşak muamele** esası ise, Kıvılcımlı'nın Osmanlılar için belirttiği «sosyal adalet» veya «sınıfların kalkması» olayı **değildir**. Köylünün yeniden üretim yapabilmesi ve feodal devlete isyan etmemesi için alınacak bir tedbir olarak önerilmektedir.

Askerî demokrasi şeklinde örgütlenmiş göçebe toplumların feodal devlete sıçrayışı, büyük sınıf mücadeleleriyle oldu. Feodal devletin başında bulunan sultan ve toprakları tasarruf edip feodalleşen kabile beyleri, göçebe Türkmenleri zorla toprağa yerleştirmeye ve baskı altına alarak devlete bağlamaya çalıştılar. Göçebeler bu gelişmeye direndiler. Eski toplum sistemini devam ettirmek istediler. Feodalleşmeye karşı zaman zaman ayaklandılar. Sağcı tarih yazarı Osman Turan, Selçukluların feodalleşmesini şöyle anlatıyor:

«Türkmen beylerine, mensupları (askerleri) ile birlikte oturup devlete hizmet edecekleri bu iktâlar verilirken, bu vasıta ile devletin feodal bünyesi de yalnız yüksek seviyede bir hâkimiyet esasına değil, bü-

tün memleketlere yayılmış oluyordu.» (Aynı eser, s. 220)

Daha sonra kurulan Anadolu Selçuklu ve Osmanlı devletlerine göre, Büyük Selçuklu devletinin merkezî karakteri daha zayıftı. «... Kendilerine geniş vilâyetler verilen emirler, iktâları dahilinde maiyyetlerinde çok defa bin askerin üstünde bir kuvvetle küçük bir hükümdar gibi idiler.» (Aynı eser, s. 220) Bu durum, bazı eyaletlerin ve iktâların bağımsızlaşmalarına yol açmıştır. Hattâ büyük emirler kendi adlarına hutbe okutuyorlardı. Kutulmuşoğulları, bundan yararlanarak Anadolu'da Büyük Selçuklu devletinden bağımsız bir devlet kurdular. Anadolu Selçukluları devletinde, feodal merkezî otoriteyi temsil eden sultanlar, iktâ topraklarını daha küçük tuttular. Bu durum, toplumun feodal karakterini ortadan kaldırmaz. En büyük feodal olan sultanın, otoritesini güçlendirmek ve küçük feodal beyleri kendine iyice bağlamak için aldığı bir tedbirdir. İktâlara 12. yüzyıldan itibaren tımar da denmeye başlandı. Selçuklularda feodal büyük toprak mülkiyetini de görüyoruz. Sultan, yakınlarına, vezir-vüzera-ya, başarılı komutan ve uçbeylerine **emlâk** ihsan etmekteydi. Emlâk ihsan edilen kimse, tam bir serbest tasarruf hakkına sahipti. Büyük arazi mülkiyetini geliştiren diğer bir iki kurum ise, **malikâne-divanî** sistemi ve **vakıflardı**. Bütün bunlar, Selçuklu toplumunun sınıf karakterini ortaya koymaktadır. Gelişme, göçebeliğin çözülüp feodal toplumun gelişmesi yönündedir. Feodal karakterdeki toplumun ortaya çıkardığı devlet, feodalitenin halk üzerindeki, yâni köylüler ve göçebeler üzerindeki baskı aracıdır. Bu baskı, merkezî orduyla sağlandığı gibi, feodal beylerin de halkı baskı altında tutan askerî gücü vardı.

Herkesin silâhlı olduğu ve savaştığı kabile toplumunun yerini feodal bir devlet almış ve eski kabile üyelerini de bu devlete itaat ettirecek, Engels'in teri-

mi ile bir «**kamu gücü**» teşkilâtlandırılmıştır. Bu kamu gücü, sultanların köle muhafızlarından oluşan hassa ordusu yanında, ücretli yaya ve atlılarla sipahilerden oluşuyordu. Sultan en çok kölelerden meydana gelen hassa ordusuna ve ücretli askerlere güveniyordu. Göçebe savaşçılığının ve onun geleneklerinin mezarı, eski göçebe şefleri olan yeni feodal egemen sınıflar tarafından kazıldı. Zamanın feodal hâkim sınıflarının ideolojisi olan Yüksek İslâm Düşüncesine, Sünniliğe karşı, ezilen sınıflar, yâni köylüler ve göçebe Türkmenler, Batınî mezheplerinin bayrağı altında toplandılar. Göçebeler, feodalleşmeye karşı çıkıyorlar, otlağın eskisi gibi ortaklaşa mülkiyet altında olmasını istiyorlar ve sosyal eşitliğe yöneliyorlardı. Köylüler de feodal sömürü altındaydılar. Batıniliğin bir kolu olan Babaîlik, büyük halk isyanlarına bayrak oldu. Baba İshak etrafında toplanan Türkmen göçebeler ve köylüler, egemen feodal güçleri titrettiler. Görüldüğü gibi, göçebe bir topluluğun çözülüp feodal bir devletin kurulmasında, **feodal devlet göçebe gelenek ve örneklerini sürdürmüyor, aksine onu ezmeye çalışıyordu.** Çünkü göçebelerin askerî demokrasisi, bir sosyal farklılaşmaya dayandığı halde, gene de bütün topluluk üyeleri silâh tutmakta ve savaşmaktaydı. Eşitçi kandaş toplumun gelenek ve görenekleri, halk iradesini temsil eden organlar, vs., hâlâ devam etmekteydi. Oysa, askerî demokrasinin çözülüp feodal devletin kurulmasıyla, **ezen sınıfların devletin emrinde ve toplumdan ayrı bir kamu gücünün doğması gerekti.** Engels, bir toplumun tarihinde büyük bir SİÇRAMA olan devletin doğuşuyla beraber,

«... Blzzat silâhlı güç halinde örgütlenen halkla artık doğrudan doğruya aynı şey olmayan bir kamu gücü kuruluşunun»

ortaya çıktığını belirtiyor. (Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, s. 239)

Selçuklu devletinin doğuşuyla beraber, göçebele-
rin silâhlı güç halinde örgütlenmesiyle, yâni kabile sa-
vaşçılığıyla aynı şey olmayan bir **kamu gücü**, ezen sı-
nıfların emrinde bir **ordu** meydana gelmiştir. Kabile
savaşçıları bu ordunun can düşmanıydı. Çünkü yukarı-
da belirtildiği gibi, feodalleşme, göçebe direnişi yok
edilerek ilerliyordu. H. Kıvılcımlı'nın Osmanlı ve Sel-
çuklu ordusu içinde devam ettiğini söylediği **göçebe
gelenekleri, toplumun feodalleşmesini dizginliyordu.**
Selçuklu devleti de, şimdi ele alacağımız Osmanlı
devleti de, bu dizginlerden tamamen koparak, göçebe
direnişini iktisadî, sosyal, kültürel, askerî her alanda
yok ederek güçlendi.

OSMANLI DEVLETİNİN DOĞUŞU: GÖÇEBE DEMOKRASİSİNİN SONU

13. yüzyıldaki Moğol istilâsı, Anadolu'daki feodal
gelişmeyi krize uğrattı. Feodal Selçuklu sultanlarının
yenilmesi ve feodal baskının kalkması, feodaliteye kar-
şı direnen akımı güçlendirdi. Türk kabileleri bağımsız
beylikler kurdular. **Feodalitenin Sünnilik mezhebine
karşılık göçebelerin ideolojisi olan Şiilik canlandı.** Feo-
dal Yüksek İslâm Kültürünü benimseyen ve göçebe
göreneklerini terkeden Konya Selçuklu sultanlarının
hâkimiyetlerinin yıkılmasıyla, Türk göçebe gelenek ve
görenekleri, göçebe kültürü canlandı. Meselâ, Kara-
man beyliği Türkçeyi resmî dil olarak ilân etti.

Selçuklu hâkimiyetinin yıkılmasından sonra orta-
ya çıkan beyliklerden Osmanlıların bir devlet halini al-
ması da, göçebelerin askerî demokrasisinin bir ileri
aşamaya sıçraması olayıdır. **Osmanlı devletinin doğu-
şu ve gelişmesi, askerî demokrasi ile feodal toplum
arasındaki çelişmenin çözülmesi tarihidir.**

Feodal sistem, askerî demokrasiye galebe çaldı.
Kendi iktisadî, siyasî, sosyal, kültürel, askerî sistemi-
ni hâkim kıldı. Ortaçağın halk şairlerinden Muhyiddin
Abdal'ın dediği gibi:

«Eski sürüldü gitti
Geldi yenisi yendi»

H. Kıvılcımlı'nın Osmanlı devleti ve ordusu içinde devam ettiğini söylediği göçebe gelenek ve görenekleri, belli bir gelişme içinde SÖKÜLÜP GÖTÜRÜLDÜ. Onun yerine, feodal devletin halktan ayrı ve halkı baskı altına alan ordusu kuruldu. Osmanlılar, fethettikleri Bizans topraklarında, belli bir gelişme içinde kendi feodal sistemlerini kurdular. Engels, «Roma illerinin efendisi bulunan Cermen halkları» için şöyle diyor:

«... fethettikleri yeri bir düzene koymak zorundaydılar. Ama Romalı kitleler ne kandaş gruplar içine kabul edilebilirdi, ne de bu gruplar vasıtasıyla egemenlik altına alınabilirlerdi.» (Aynı eser, s. 214)

Osmanlı gelişme döneminde, **iki düşüncenin** çatıştığını görüyoruz. Biri, Hristiyanları köle etmek, Müslüman yapmak veya kılıçtan geçirmek şeklinde özetlenebilecek **gazi ideolojisi**dir. Diğeri, Selçukluların feodal kültürünün etkisiyle ortaya çıkan ve Hristiyan köylüyü köylü olarak bırakıp yarattığı ürünün feodal ilişkiler içinde gaspedilmesine dayanan **Yüksek İslâm ideolojisi**dir. Feodalleşmeyi temsil eden ve onun siyasî otoritesi olan Osmanlı beyleri, tabiatıyla ikincisini benimsediler ve fethettikleri Bizans topraklarında feodal bir sistem kurdular.

Selçuklu feodal kültür geleneğinin uç beyliklerinde temsil edilmesi sebebiyle, Moğol istilâsından sonra bir süre, beyliklerde göçebe şeflerinin ve gazilerin, dolayısıyla askerî demokrasinin egemenliği kendini kuvvetle hissettirdi. Ne var ki, bizzat bu göçebe şefleri ve maiyetleri toprağa sahip oldular. Göçebe askerî demokrasisinin **yağma** esası yerine köylüyü **vergiye** bağlayan yeni bir sistem geliştirdiler.

Daha Osman Gazi zamanında feodal bir toprak aristokrasisi doğmaya başlamıştı. Beyin akrabalarına, Türkmen beylerine ve askerî şeflere mirî arazi verilmekteydi.

MİRÎ TOPRAK DÜZENİ KAMU MÜLKİYETİ MİYDİ?

Hikmet Kıvılcımlı, mirî arazi sisteminde özel mülkiyet olmadığını, bu toprakların «bütün müslümanların ortak malı» olduğunu söylemekte (**Tarih, Devrim, Sosyalizm**, s. 184) ve ordunun niteliğiyle ilgili görüşlerini de buna dayandırmaktadır. Oysa, mirî toprak sistemi, toprağa hâkim olan feodal aristokrasinin toprak üzerinde çalışan köylüyü sömürmesi esasına dayanıyordu. Köylünün yaşaması ve yeniden üretim yapması için gerekli ürün köylüye bırakıldıktan sonra, çeşitli vergilerle gaspedilen artı ürün egemen feodal sınıf içinde pay ediliyordu. Köylü toprağa bağlıydı ve sultan tarafından dağıtılan mirî topraklar da miras yoluyla babadan oğula geçiyordu. Aşıkpaşazâde Tarihî, daha Osmanlı devletinin ilk kuruluş yıllarında, mirî toprakların (daha sonra tımar denir) babadan oğula geçtiğini söylüyor. Bu tesbit bazı tarihçiler tarafından şüpheyile karşılanmaktadır. Ancak, daha Selçuklular zamanında iktâların silâh taşıyan oğullara veraset yoluyla intikal ettiğini biliyoruz. Tarihçiler, Osmanlılarda da tımarların, 15. yüzyılın ikinci yarısından sonra kaideten babadan oğula geçtiğini söylüyorlar. Kaldı ki, tımar dışındaki özel emlâklerde ve malikâne-divanîlerde veraset başından beri söz konusudur.

Bütün bu sebeplerle, mirî toprakların «bütün müslümanların ortak malı» olması, yalnız sözde kalmaktaydı. Gerçek: Müslüman ve Hristiyan çoğunluğun toprak üzerinde çalışması ve üretim yapması, Müslüman ve Hristiyan bir azınlığın, yâni feodal beylerin ise köylünün emeğini sömürmesidir. Devletin ortaya çıkış sebebi de budur.

H. Kıvılcımlı diyor ki:

«Osmanlı, kılıca sarılıp yıktığı her Tekfurun (Bizans derebeyinin) yerine geçmeyi, toprak bevi olmayı, tekfurlaşmak, gâvurlaşmaktan da daha iğrenç bir alçaklık ve şerefsizlik sayıyordu. MİRÎ TOPRAK

düzeni prensiplerini yayma aşkıyla dopdoluydular.»
(Tarih, Devrim, Sosyalizm, s. 184)

H. Kıvılcımlı'nın bu sözü, eski göçebe toplumunu sürdürmek isteyen göçebeler için doğru, fakat OS-MANLI için yanlış. Çünkü, **Osmanlı, toprak beyi olmak, tekfurlaşmak, feodalleşmek istiyordu.** Göçebelerin «şerefsiz» saydığı bu tutum, zamanın feodal İslâm değerleri açısından **şerefli** idi. Göçebe Türkmenlerle feodalleşen Osmanlı devleti arasındaki çelişme, iktisadî sebeplere dayanan bir kültür, gelenek ve görenek zıtlığından geliyordu. Osmanlı devleti, göçebele-ri iskân etmek, bunları feodal sistemin boyunduruğu altına almak, onları feodal sisteme uydurmak istiyordu. Göçebeler ise, eski hayatlarını, ekonomilerini, ge-lenek ve göreneklerini sürdürmek istiyorlardı. Bu yüz-den, Osmanlı tarihi boyunca kanlı sınıf savaşları oldu, yüz binlerce insanın kanı aktı.

Asırlar sonra göçebe Türkmen kahramanı Dadal-oğlu'na:

*«Hakkımızda DEVLET etmiş fermanı
Ferman padişahın, dağlar bizimdir»*

dedirten çelişme de aynıdır.

FEODAL İLİŞKİLER KABİLE SAVAŞÇILIĞININ MEZARINI KAZDI

Kıvılcımlı, Osmanlı beylerinin, göçebe şefliğini terkedip DEVLET sahibi olmalarını bir kenara itiyor. Yeni oluşan feodal sistemin hâkim sınıfının, bu feodal sistemle taban tabana zıt olan göçebe ekonomisi-nin değerlerini ve kültürünü sürdürdüğünü ve savunduğunu söylüyor. Fakat başka bir yerde H.Kıvılcımlı, «**ülkücü alplikten TOPRAK beyliğine kayan bir sınıf**»-tan söz ediyor. (Tarih, Devrim, Sosyalizm, s. 189) Bu tesbit, göçebe toplumun askerî şeflerinin ve bir kı-

sım savaşçıların **«Bizans derebeylerinin yerine geçtiklerinin (tekfurlaştıklarının)»** tesbitidir. Hattâ çoğu zaman Bizans derebeyleri, İslâmlığı kabul ederek Osmanlı feodal hâkim sınıfının bir parçası haline gelmekte ve eski toprakları üzerindeki hâkimiyetlerini sürdürmektedirler. Ünlü Mihaloğulları ve Evrenosoğulları buna misaldir. Evrenos'a 1386'da hediye edilen arazi فرمانında, **«Allah, resulü ve onun vekili adına sana bağışladım»** denmektedir.

Göröldüğü gibi, H. Kıvılcımlı'nın sözünü ettiği **«ölkücü alpler»** (kabile savaşçıları), **feodal toplumun toprağına gömölmektedir**. Feodal toprak beyleri, yeni toplum ilişkileri içinde doğan bir sınıftır. Toprak beyinin eskiden ALP olması bir şey ifade etmez. Çünkü toprak beyi, eski göçebe şefinin veya kumandanının NİTELİK değiştirmesiyle ortaya çıkmıştır. Süleyman Demirel bugün nasıl İslâmköylü bir köylü değilse, hâkim sınıfların baş temsilcisi ve köylülerin düşmanı ise, eski göçebe şefleri olan feodaller de Yüksek İslâmı benimseyerek feodalitenin savunucusu ve göçebeliğin düşmanı olmuşlardır. Arada önemli bir NİTELİK SIÇRAMASI, bir DEVRİM vardır. **«Eski sürölüp gitmiş, gelip yenisi yenmiştir.»** Bu tarihî sıçrama, şüphesiz tarihî olarak bir AN, bir insan hayatı için ise UZUN BİR ZAMAN içinde olmuştur. Zıtların amansız mücadelesi, çeşitli davranış ve kurumları etkilemiş, geçiş döneminin **elişmeli** karakteri, Osmanlı devletinin bütün kurumlara, gelenek ve göreneklerine, sistemin bütününe yansımıştır. Bu sebeple, H. Kıvılcımlı'nın yaptığı gibi, bu kuruluş dönemindeki çeşitli kurum ve gelenekleri TARİHİN GELİşME YÖNÜNDEN, GİTTİKÇE GALEBE ALAN ELİşMENİN GELİşME YÖNÜNDEN soyutlayarak ele alırsak, yanlış hükümlere varırız. Osmanlı devletinin kuruluş yıllarında, tarih **feodalizm** yönünde gelişmekteydi. elişmenin galebe alan tarafı, feodal ilişkilerdi. Göçebe askerî demokrasisinin mezarı kazılıyordu. Feodal Osmanlı kılıcı önünde dize gelmeyen

veya kılıçtan geçirilmeyen göçebelik ise, dağlara kaçıyor.

H. Kıvılcımlı, Marksist olmayan modern Türk tarihçileri gibi, mirî arazi sisteminde, toplumdaki çelişmelerden bağımsız **sınıflar-üstü** bir kurum niteliği görmektedir. Tabii bunun sonucu olarak, **devlet** ve **ordu** da **sınıflar-üstü** bir karakter kazanmakta, ortaya burjuva tarih anlayışı çıkmaktadır.

SİPAHİ «MİLLET FEDAİSİ» Mİ

H. Kıvılcımlı'nın, kendisine toprak verilen dirlikçiyi, yâni tımar sahibi sipahiyi «**millet fedaisi bir halk memuru (şövalye-alp)**» (Tarih, Devrim, Sosyalizm s. 186) olarak görmesi de bundan gelmektedir. Hangi mantık, Kıvılcımlı'yı bu hükme götürüyor?

1 — «Dirlik düzeni, toprak düzeninde sınıfları lâfla değil, fiilen kaldırmıştır. Çünkü mirî toprağın mülkiyetine kimse sahip değildir.» (Tarih, Devrim, Sosyalizm, s. 185)

2 — «Çiftçiler, işleyen köylülerdir. Dirlik düzeninde dirlikçiler (sipahiler) işleten durumunda olmakla birlikte, her iki zümre de **sosyal sınıf** sayılmaz. İki taraf da işlenen toprağın mülkiyetine sahip değildir.»

3 — Bu sebêple dirlikçiler, bir «millet fedaisidir». (Tarih, Devrim, Sosyalizm, s. 186) «Savaş zamanı: Çiftçiler tarım işleriyle rahatça uğraşırken, dirlikçi ilk çağrıda atını silâhını kapıp sınır boyunda ölüme gider.» (Aynı yerde)

4 — Padişah ise «Fatih'in son çağına kadar... halkın emrinde sorumluluk taşıdı».

H. Kıvılcımlı'yı **sınıflar-üstü devlet, sınıflar-üstü padişah, sınıflar-üstü sipahi ve sınıflar-üstü ordu** tahliline götüren mantık budur. Kıvılcımlı, köylü (reaya) ile feodal hâkim sınıf arasındaki çelişmeyi o derece örtbas etmektedir ki, «**çiftçiler** tarım işleriyle rahatça uğraşırken **dirlikçi** ilk çağrıda atını silâhını kapıp sınır

boyunda **ölüme** gider» demektedir (altını biz çizdik).

Dirlikçi, **kimin için** ölüme gitmektedir, **kimin** fedaisidir? Köylü için mi? Hayır, Osmanlı feodal despotluğunun genişlemesi, savunulması ve feodal sömürünün devamı için. Çünkü **küçük** bir feodal olan dirlikçinin menfaatleri, Osmanlı feodal sistemine bağımlı kılınmıştır.

«Türkiye'de ordu, yâni «silâhlı adamlar»: Hem devlet kurmuşlar, hem memleketi işletip yürütmüşlerdir.»
(Sosyalist, sayı: 6, Başyazı)

diyen Kıvılcımlı, devleti kuranların, yâni egemen sınıfın temsilcisi olan dirlikçilerin, **aynı zamanda** «halkın fedaisi» olduğunu yazabilmektedir. **Halkı ezmek** ve «**halk fedailiği**» bağdaşır nitelikler olmasa gerekir. Kıvılcımlı'nın sözünü ettiği «**memleketin işletilmesi**», **feodal sömürünün işletilmesinden** başka bir şey değildir.

Merkezî feodal despot olan Osmanlı padişahının en büyük pay aldığı sömürde, dirlikçi nisbeten **aza kanaat etmekte** (Tarih, Devrim, Sosyalizm, s. 186) ve nisbeten yoksul bir şövalye, küçük bir feodal karakterini taşımaktadır. Dağıtılan tımarların az gelir getirmesi, sipahiyi (dirlikçiyi) merkezî otoriteye daha sıkı bağlıyordu. Çünkü sipahi, sultanın emrinde katıldığı savaşta ekonomisini düzeltme imkânlarına sahipti. Fatih'in büyük toprak aristokrasisini geriletmesi ve küçük feodallerle olan ittifakının temelinde yatan şuydu: Merkezî devlet, küçük aristokrasinin (Osmanlı şövalyeleri = sipahiler) desteğiyle toprak tekeli üzerinde tam tasarruf iktidarını garanti altına almaya, iç ve dış politikada daha geniş bir hareket serbestisi kazanmaya yönelmiştir.

«SOSYAL ADALET» DEĞİL, FEODAL SÖMÜRÜ

Görüldüğü gibi, ortada Hikmet Kıvılcımlı'nın sözünü ettiği bir «demokratik sosyal adalet» yoktur. Feo-

dal merkezî karakterde bir imparatorluk olan Osmanlı devletinde, Fatih'in aldığı tedbirler, merkezî feodaliteyi güçlendirmek, eyaletlerdeki büyük feodalleri zayıflatmak yönünde olmuştur. Köylü üzerindeki sömürünün kalkması söz konusu değildir. Osmanlı feodalitesi, Batı feodalitesinden farklı özelliklere sahiptir. Ancak Hikmet Kıvılcımlı, bu özellikleri abartarak, sınıflar-üstü bir toprak sistemi, devlet, ordu ve padişah olduğunu ileri süren «orijinal» bir tez inşa etmiştir. Hikmet Kıvılcımlı, «dirlik düzeninin sınıfları lâfla değil, fiilen kaldırdığını» söyledikten sonra, dili sınıf demeye varmadığı için, «toprak üretiminde iki **bölük** insandan» (altını biz çizdik) söz ediyor. Bu iki bölüm, **çiftçiler** ve **dirlikçiler**dir.

Hikmet Kıvılcımlı, çiftçiyl

«bir çift öküzle sürülebilecek kadar toprağı işleyebilen hür ekinci»

olarak tarif ediyor. Ve çiftçinin,

«işlediği toprağın mülkiyetine: Müslümansa, bütün müslümanlardan her biri kadar sahip»

olduğunu söylüyor. Böylece, **feodal boyunduruk** altında olan köylü, toprağın «bütün müslümanların ortak malı» olduğu iddiasıyla, kamu mülkiyetine sahip olan her müslümandan biri olarak gösterilmektedir. Oysa **gerçek** böyle değildir. İslâm Hukukunda kamu mülkiyeti altında gösterilen toprak, gerçekte feodal hâkim sınıfların tasarrufu altındaydı. Toprak üzerinde çalışan köylüye **reaya** denmekteydi. Reayanın **güdülen** anlamına gelmesi, bir de güdücünün yâni hâkim sınıfın bulunduğunu gösteriyor. İslâm olsun, Hristiyan olsun, Osmanlı hâkimiyetindeki köylüler üç aşağı beş yukarı eşit durumdaydı. Rum köylüler gibi, toprağa yerleşen Türk köylüler de feodal baskı ve sömürü altındaydı. **Reaya toprağa bağlıydı**, çiftliği terkedemezdi. Reaya toprağı işlemek ve hâkim sınıflara belli bir rant ver-

mek yükümü altına girmişti. Toprağı terkeden köylülerin devletin kolluk kuvvetleri (subaşılar) tarafından eski yerine iadeleri ferman ediliyordu. Köylü, Kıvılcımlı'nın iddia ettiği gibi «hür» değildi, toprağa bağlıydı. Yâni: SERF'ti. Köylünün, toprağın sahibi olarak gözüken devlete, yâni egemen sınıflara verdiği rant, ürün şeklindeydi. Sömürü esas olarak ürün-rant'a dayanıyordu. Emek-rant (angarya) sözde yasaklanmıştı. Bununla beraber, özellikle savaş zamanlarında devlet reaya angarya yüklemekteydi. Ayrıca, feodal beyler kendi hassa topraklarında, reayadan angarya istemekteydi. Reaya dışında, sultanın ve büyük komutanların haslarında çalışan esirler vardı ki, bunlara da ortakçıkullar denmekteydi. Ortakçıkullar da feodal boyunduruk altındaydı.

Görüldüğü gibi, dirlik feodal bir karakter taşımaktadır ve Osmanlılarda üretim ilişkileri feodal yönünde gelişmiştir. Ancak, Osmanlıların feodalleşmesi süreci içinde Avrupa ülkelerinden farklı bazı özelliklere rastlanmaktadır. Devletin arazi tekeline sahip olması ve bu suretle vergi ile rantın birleşmesi, bu özelliklerdendir. Ne var ki, daha en baştan itibaren Osmanlılarda toprağın devlet tekeline olması katıksız değildir. Özel mülk sahipleri, ilk fetih yıllarından itibaren görülmektedir.

Kıvılcımlı da, Yıldırım Beyazıt döneminde «**dirlik-düzeninin derebeyileşmesini**» kabul etmektedir. Yıldırım Beyazıt dönemi (1389-1402), tabiatıyla gökten inmemiştir. Bu dönem, Osman Gazi'den beri gelişen feodalizmin en olgunlaştığı dönemdir. Timur akınının uğrattığı krizden sonra, Fatih döneminde Osmanlı feodalitesi yeniden olgun karakterini kazanmıştır.

Kıvılcımlı, Osmanlı devletini, Osmanlı padişahını ve Osmanlı ordusunu sınıflar-üstü gösterirken, «sahip» kelimesinin Arapçada koruyucu (**Tarih, Devrim, Sosyalizm**, s. 185-186) anlamına geldiğine işaret etmekte ve dirlikçileri halkın koruyucusu olarak göster-

mektedir. Unutmamalı ki, bütün feodal toplumlarda, derebeylerinin halkı başka feodallere karşı «koruma» yükümlülüğü vardır! Köylüyü koruduğunu iddia eden bir sömürü düzeni kuran feodaller, köylülerin sınıf düşmanı olmuştur. Feodal sömürünün derecesi, ayrı bir araştırma konusudur. Ancak, meselâ Osmanlılarda feodal sömürünün Bizans'a göre daha az ağır olması, sömürünün varlığını ortadan kaldırmaz. Kaldı ki, birçok tarihçi, Osmanlı toplumunda kuruluş döneminde reayanın verdiği ürün-rantın çok yüksek olduğunu belirtmektedir. Bu sebeple, köylünün çalışma şartları çok ağırlaşmıştı ve yeniden-üretim ciddî surette tehlikeye girmişti. Bu durum, üretimin yükselmesini olumsuz yönde etkilemiş ve üreticiye ancak asgarî yiyecek maddesini bırakmıştır. Oysa bütün feodal toplumlarda olduğu gibi Osmanlı devletinde de yeniden-üretim masrafları, sömürene değil, üreticiye yüklenmişti. Üretici olan reaya bundan güçlük çekiyordu.

SOSYAL BARIŞ DEĞİL, SINIF SAVAŞI

Hangi derecede olursa olsun Osmanlı devletinde reaya üzerindeki sömürü ve baskıyı, büyük köylü isyanları da kanıtlamaktadır. Ezilen köylü yığınları, Hristiyan olsun, Müslüman olsun, feodal baskılara karşı omuz omuza isyan ettiler. Bu isyanlar, özellikle feodal devletin zayıfladığı zamanlarda çok güçlendi.

Türkiye'de feodalleşme, 13. ve 15. yüzyıllardaki iki Moğol istilâsıyla krize uğramıştır. Her iki akın da, göçebe ve köylülerin zayıflayan feodal devlete karşı güçlü savaşlarına yol açtı. Selçukluların son zamanlarındaki Babaî isyanlarının sözünü etmiştik. Aynı şekilde, Yıldırım Beyazıt ordusundaki göçebe geleneğine bağlı askerlerin Timur tarafına geçmesi de, kendi sınıf tutumlarını almalarıydı. Feodal bir despot olan Yıldırım Beyazıt'ın 1402 savaşında Timur'a yenilmesi, Anadolu'daki anti-feodal güçleri canlandırdı. Büyük köylü ve göçebe isyanları oldu. Bu isyanlar, hâkim oldukları

bölgelerde bir süre için Hristiyan ve Müslüman köylülerin eşitliği, toprakların ortaklaşa ekilmesi ve ürünün ortaklaşa kullanılması esaslarını gerçekleştirdi. Daha sonra bastırılan meşhur Börklüce ve Torlak Kemal ve Şeyh Bedreddin isyanları, feodaliteye karşı şiddetli sınıf savaşlarıydı. Büyük bir halk önderi olan Börklüce Mustafa ortadan kaldırılıp isyan bastırıldıktan sonra, halk isyanının bir süre yönettiği topraklar tekrar Osmanlıların eline geçti. Sipahilere dağıtılarak feodal sistem yeniden kuruldu.

Bütün bu isyanlar, Osmanlı devletinin kuruluşunda sınıfların ortadan kalkmadığını, sınıflar arasında **sosyal barış değil, sınıf savaşı** olduğunu gösteriyor.

Bu sınıf savaşının bir tarafında feodal hâkim sınıflar vardı. Feodal hâkim sınıflarla uzlaşmaz menfaat çelişmeleri olan göçebeler ve köylüler ise, anti-feodal güçleri meydana getiriyordu.

OSMANLI DEVLETİ: FEODALİTENİN BASKI ARACI

Engels diyor ki:

«Devlet... daha çok, belirli bir gelişme aşamasında olan toplumun bir ürünüdür; devlet, toplumun, önlemekte âciz kaldığı uzlaşmaz karşıtlıklar içinde bölündüğünün, kendi içinde çözümlenemez bir çelişme içine girdiğinin itirafıdır.» (Aynı eser, s. 238)

Lenin ise, Engels'in bu sözünü şöyle özetlemektedir:

«Devlet, sınıf çelişmelerinin uzlaşmaz olmaları olgusunun ürünü ve belirtisidir.» (Devlet ve İhtilâl, s. 13)

Ve gene Lenin devam ediyor:

«...Her devlet, ezilen sınıf aleyhine yöneltilmiş özel bir baskı gücüdür. O halde, hiç bir devlet, ne özgürdür ne de halk içindir.» (Devlet ve İhtilâl, s. 29)

H. Kıvılcımlı da, bir yandan Osmanlılarda kandaş demokrasinin yerini devlet alıyor demekte (Tarih, Dev-

rim, **Sosyalizm**, s. 166), diğer yandan ortaya çıkan devletin halkı koruduğunu, sınıfları ortadan kaldıran bir toprak sistemi kurduğunu söylemektedir. Gene Kıvılcımlı,

«eski kandaş demokrasinin yok edilip müstebit tek kişinin toplumun üzerinde sivriltilmesinin»

kandaş toplum için «cinayet» sayılacağını belirtiyor (aynı yerde). Hem de, bu cinayeti işleyen Osmanlı devletinde kandaş demokrasi gelenek ve göreneklerinin sürdüğünü söylüyor. Bu iddia ile, Kıvılcımlı'nın Osmanlı tarihçisi Naima'dan naklettiği gerçek arasındaki tutarsızlığın izah edilir yanı yoktur. Naima,

«Saltanat ve devlet kurulurken 'asabiyet-i sabıka' (= geçmişin kandaş tutkunluğu) bir yana bırakılmadıkça başarı kazanılamıyacağını»

anlatmaktadır. (Tarih, **Devrim Sosyализm**, s. 170) İşte Osmanlı devleti, «geçmişin kandaş tutkunluğu», kandaş demokrasinin kültürü «bir yana bırakılarak», hattâ ezilerek kurulmuştur. Saltanat ve devletin kuruluşu, böyle başarılmıştır. Osmanlı beylerinin daha Osman Gazi zamanında göçebe geleneğine yüz çevirdiklerinin hikâyesini, bizzat Kıvılcımlı anlatmaktadır. «Tarih, Devrim, Sosyализm» kitabının 165. sayfasındaki ince yazıyla dizilmiş hikâyeler, Kıvılcımlı'nın belirttiği «sosyal adalet gücünü» değil, Osman Gazi'nin göçebe geleneklerine yüz çevirdiğini kanıtlamaktadır.

Osmanlı ordusunun kuruluşu da göçebe geleneklerinin terkedilmesiyle olmuştur. Engels'in belirttiği gibi, kandaş topluluk, toplumun sınıflara bölünmesiyle paramparça oldu. Yerine devlet geçti. (Ailenin, **Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni**, s. 237) Yeni doğan devlet, eski toplumun iktisadî yapısını olduğu gibi, kültürünü, gelenek ve göreneklerini de parçaladı; en azından kendi yapısı içinde devam ettirmedi. Naima'nın da belirttiği gibi, yeni doğan devlet,

«sadık ve huluskâr olduğu tecrübe edilen istidatlı kimesneleri işin başına getirip... askerlerin ve hizmetlilerin (memurların) maaşlarını genişletmek» (Tarih, Devrim, Sosyalizm, s. 171)

prensibini benimsemek zorundaydı. Bu ne demektir? Yeni doğan devletin bürokrasisi ve ordusu, devlete ve dolayısıyla onun iktisadî, sosyal, askerî, kültürel sistemine **sadık** olacaktır. Bu sadakat yalnız kişilerde değil, eski toplumun kurumlarında, gelenek ve göreneklerinde de aranır.

Hâkim sınıflar, kurdukları devletin ve sistemin yeni yapısına uymayan eski kültüre, eski gelenek ve göreneklere karşı savaş açarlar, onları yok etmek için amansız baskı uygularlar. Osmanlı devletinin ve ordusunun kuruluşunda da böyle olmuştur. Osmanlı devletinin dayandığı silâhlı baskı gücü, Yeniçeri ve Sipahi teşkilâtları olmuştur. Askerî demokrasilerdeki, silâh kullanan herkesin savaşa gitmesi sisteminin kaldırılması gerekiyordu. Çünkü askerî demokrasideki sosyal farklılaşma, tam bir sınıf ayrılığına dönüşmüştü. Ezen sınıflar, silâhlı gücü tekellerinde toplayarak devleti ve sömürüyü yaşatmak durumundaydılar.

OSMANLI ORDUSU: FEODALİTENİN SİLÂHLI BASKI GÜCÜ

Engels diyor ki:

«Devlet, kendini meydana getiren yurttaşlar topluluğundan ayrı özel bir kamu gücünün varlığını gerektirir...» (Aynı eser, s. 136)

Engels'in sözünü ettiği «özel kamu gücü»nü, Yeniçeri ve Sipahi teşkilâtları meydana getirdi. Daha Orhan Gazi zamanında, Alaeddin Paşa, cihad ve fetih için yeni bir yaya askeri kurulmasını salık vermekteydi. Çünkü yeni kurulan feodal devletin ilerlemesi, göçebeleri de baskı altına alacak, feodal devlete sadık bir ordunun kurulmasını gerektiriyordu. Yaya ve müsəl-

lem ordusunun kurulması ve savaş zamanında ücret uygulanması böyle başladı. Yayalar barış zamanında vergi ve yükümlülüklerden muaf olan bir toprağın geliri ile geçiniyorlardı.

Ordunun esas feodal karakterini kazanması, Yeniçeriliğin kuruluşu ile oldu. Yeniçeri teşkilâtı, içte Türkmen kabilelerinin savaşçılarına karşı feodal devletin en güvenilir askerî gücüydü. Yeniçeriler harp esirlerinden **devşirmeydi**. Bu sebeple akrabalık bağı (kan bağı) yoktu. Üstelik Yeniçeriler **üretimden kopuktu**, halkla da bağı yoktu. Bu vasıflarıyla Yeniçerilik, feodal merkezî otoritenin halkı ve kabile savaşçılığını baskı altına alması için biçilmiş kaftandı.

Lenin diyor ki:

«Özel silâhlı adam müfrezelerinden söz etmek hakkına sahibiz; çünkü her devlete özgü kamu gücü, silâhlı halkla, 'halkın bağımsız silâhlı örgütlenmesi' ile... artık doğrudan doğruya aynı şey değildir.» (Devlet ve İhtilâl, s. 16)

Yeniçerilik teşkilâtı için de durum budur. «Osmanlı devletine özgü kamu gücü», askerî demokrasi zamanındaki «silâhlı halk»tan artık tamamen **ayrı** bir şeydir. Hal böyle iken, bakalım Kıvılcımlı bu konuda ne diyor:

*«Osmanlılık, söz yerindeyse, ilkel sosyalist toleransının, göçebe demokrasinin yarattığı Yeniçerilik vurucu gücü ile kurulmuş bir devlet ve imparatorluktur. Osmanlı ordusu, kapitalist ordusu gibi ekonomi hayatından ve toplum üretiminden koparılıp halktan sanıldığı kadar **tecrit** edilmemişti.»* (Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi, s. 18)

Gene Kıvılcımlı, «ilk Türk ordusu, gündelikçi işçi ve teknisyenler yığınıydı» diyor. Böylece, feodal merkezî otoritenin silâhlı gücü olan Yeniçerileri, «tarihteki işçi sınıfı» olarak görüyor. (Aynı yerde)

Feodal devletin dayandığı ikinci silâhlı güç olan

Sipahileri (dirlikçileri) ise daha önce ele almıştık. Sipahi Ocağı da, kabile savaşıçılığını yok etmek için, feodalleşmenin motoru olan Osmanlı merkezî otoritesi tarafından kuruldu. Sipahiliğin eski kandaş toplumun geleneğini sürdürmediğini gösteren bir kanıt da, Hristiyan Sipahilerin varlığıdır. Osmanlılar, fethettikleri yerlerde çoğu zaman küçük feodal beylere dokunmuyorlar, onları Hristiyan Sipahi yapıyorlardı. Bu suretle küçük feodal mülkiyeti koruyorlardı. Kandaş topluluk tarihe karışınca, etnik farkların yerini sınıf farkları almıştı. Artık Müslüman olsun Hristiyan olsun bütün feodaller aynı saftadır. Sipahiler, sultanın dayandığı askerî kuvvetlerden birini meydana getirmektedir. Hristiyan ve Türk Sipahiler, gene Hristiyan veya Türk olan köylünün emeğinin sömürülmesinden pay almaktadır. Bunların menfaatleri, kendilerine tımar veren padişaha bağlanmıştır. Sipahiler, köylüye karşı feodal egemen sınıfın bir parçasıdır. Sınıf mücadelesinde her zaman feodal baskı gücünü temsil etmişlerdir. Meselâ, Timur yenilgisinden sonra, Yıldırım Beyazıt'ın şehzadeleri arasındaki mücadelede Sipahilerin tutumunu ele alalım. Şehzade Musa Çelebi'nin atalarının göçebe geleneğine sarılması ve göçebe savaşçılarına dayanarak anti-feodal bir tutum göstermesi karşısında, Musa Çelebi safındaki Sipahi ve müsellemler Mehmet Çelebi tarafına geçmiştir. Çünkü Mehmet Çelebi, babasının feodal devletini ihya etmeye çalışıyordu. Sipahilerin menfaati feodaliteden yanaydı. Musa'nın başına geçtiği gaziler Hristiyanların kılıçtan geçirilmesi tezini savunurken, feodaller buna karşı çıkıyordu. Çünkü feodal sömürü için köylü emeğine ihtiyac vardı. Hristiyan köylülerin kılıçtan geçirilmesi, üretimin esas gücünü ortadan kaldırıyordu.

KIVILCIMLI MARKSİZMİ «TASHİH» EDİYOR

Kıvılcımlı'ya göre, Türk ordusuna «adamakıllı devrimci bir gelenek ve görenek» kazandıran (Sosyalist

sayı: 6, Başyazı) tarih tezinin eleştirisini özetlemiş olduk. Görüldüğü gibi bu tez, **sınıflar-üstü devlet, sınıflar-üstü ordu** fikirlerini savunmaktadır. Devletin, ordunun ve «Fatih'in son çağına kadar halkın emrinde sorumluluk taşıyan padişahın» **sınıflar - üstü** olarak gösterilmesi, bu tezin burjuva tarih anlayışını temsil ettiğini gösteriyor. Bunun sonucu olarak Kıvılcımlı, **sınıf savaşını değil, sınıflar arası uzlaşmayı, sosyal barışı** savunmaktadır. «Halkın emrinde» olan padişah, «halkın fedaisi» olan Sipahi ve «demokratik sosyal adaletçi düzen» anlayışı buradan gelmektedir.

Kıvılcımlı, bütün bunları «orijinal» bir tarih teziyle açıklıyor. Bu «orijinallık» Marksizm-Leninizmin devlet ve ordu tahlilinden ayrılmada kendini göstermektedir. Bu «orijinallık», bugün «devrimci vurucu gücün daha özel karşılığı» olan «proletarya aydınları» deyiminin açıklanmasında da kendini gösteriyor. Kıvılcımlı diyor ki:

«Böyle bir bölük insan Türkiye'de vardır, gerçekliktir. Bize düşen, o gerçek olayın teorik kavranılışı ve yorumu olur.» (Halk Savaşının Planları, s. 191)

Kıvılcımlı, Tarihî Materyalizmle bağdaşmayan tarih tezinde de bu işi yapmaktadır. Osmanlı devletinin ve ordusunun sözümona sınıflar-üstü karakteri bir «gerçek» olarak gösteriliyor. Kıvılcımlı'ya düşen ise, o «gerçek» olayın teorisini yapmak olmuştur. Lenin, bir kısım ideologlar için,

«devlet'i sınıflar arası bir uzlaşma organı olarak çıkartacak biçimde, Marks'ı 'tashih' ederler»

diyor. (Devlet ve İhtilâl, s. 14) Kıvılcımlı da bu ideologlardandır. Türkiye tarihi ile ilgili olarak Marks'ın devlet ve ordu teorisini «tashih» etmekle, Marksizm-Leninizme karşı bir sınıf tavrı içindedir. Kıvılcımlı'nın tarih tezi, Leninizmin Türk tarihi ile ilgili olarak gözden geçirilmesi, **revizyona tâbi** tutulması olmaktadır. Bu

gözden geçirme, elbette devlet ve ordu tahlili ile sınırlı kalamazdı. Kıvılcımlı, Stalin'i aşağılamaya çalışan tutumu ile, «devrim» anlayışıyla, modern revizyonizmle uzlaşması ve Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesini inkâr etmesiyle, parti anlayışıyla, Marksizm-Leninizme karşı bir sınıf tavrı içindedir.

ORDUNUN ANLAMINI GENİŞ EMEKÇİ YİĞİNLARINA KAVRATALIM

Tarihte sınıf savaşı yerine sınıfları uzlaştırma tezinin savunulması, kaçınılmaz olarak bugünkü sınıf mücadelesinde de kendini gösteriyor. Devletin baskı gücü olan ordu «Vurucu güç» ilân ediliyor. Türkiye'de «Ordunun Rolü ve Anlamı» üzerinde geçen sayımızda durduk. Kıvılcımlı'nın «göçebe savaşçılığı geleneğini sürdürüyor» dediği ordu, bugün bütün teçhizat, ikmal ve istihbaratıyla emperyalizme ve NATO'ya bağımlı bir ordudur. Her sınıf mücadelesinde işçiler ve köylüler karşılarında devletin baskı güçlerini buluyorlar. Bunun sayısız örneklerini, yalnız son iki yıllık sınıf mücadelesi tarihinde, İŞÇİ-KÖYLÜ'den izleyebiliriz.

Kıvılcımlı, «vurucu güç» ilân ettiği ordunun «açtığı yoldan» devrim olacağını yayıyor. Gislaved Fabrikası duvarlarını buldozerlerle yıkan askerî birliklerin «açtığı yoldan» fabrikaya toplum polisi girmiş ve işçilere saldırmıştır.

Halkın devrimci mücadelesi, hâkim sınıfların devlet mekanizmasını ve baskı güçlerini parçalar. Halkın devrimci mücadelesi ilerledikçe, hâkim sınıf orduları içinden birçok unsur halkın saflarına katılır. Ancak bu, her ülkenin devrim pratiğinde görülür. Hâkim sınıfların ordusunun parçalanması ve içinden birçok unsurun halkın saflarına geçmesi başka bir şeydir. Ordunun «devrimde vurucu güç» gösterilmesi ise tamamen başka bir şeydir ve gerçeğe aykırıdır. Lenin bunu birçok yerde esaslı surette açıklamıştır.

Ordu konusundaki burjuva teorilerini yalnız Kıvılcımlı

cımlı savunmuyor. Türkiye'deki her türden reformcu ve revizyonist de bu görüştedir. Dünyada ise, modern revizyonizmin ideologları aynı anti-Marksist tezi yayıyorlar. Modern revizyonistler, bu tezle, halkın devrimci gücünün hâkim sınıfların devlet mekanizmasını parçalamasını, işçi ve köylülerin devrimci iktidarının kurulmasını inkâr etmekte ve devrime karşı çıkmaktadırlar. Devrim yerine, burjuva aydınlarının öncülüğünde «barış içinde» kapitalist olmayan yoldan sosyalizme geçiş aldatmacasını yayıyorlar.

Ordunun devrimciliği konusunda yayılan hayaller, halkın devrimci gücüne güvenmek yerine, burjuva kurumlarına bel bağlamayı savunuyor. İlkel sosyalist toplumun gelenek ve göreneklerinin **hâkim sınıfların devleti içinde** hâlâ yaşadığı teorileri ise, buna bilimsel kılıf vazifesi görmektedir. Oysa minarenin kılıfla gizlenecek tarafı yoktur. Bunu milyonlarca emekçi sınıf mücadelesi içinde görüyor.

Şiddetlenen sınıf mücadelesi, özellikle bugün Marksist devlet teorisine daha sıkı sarılmamızı gerektiriyor. Bazı aydınlar, «ordunun rolü ve anlamı konusundaki proleter devrimci görüşleri doğru buluyoruz ama» diyorlar, «şimdi bunu söylemenin zamanı değil, faşist saldırının artmasına yol açarız». Bu teslimiyetçi görüşü yıkmalıyız. Faşist tehdit ve saldırı, Marksizmden taviz vererek önlenemez. Marksizmden taviz vermek, halkın davasından taviz vermektir. Şiddetlenen sınıf mücadelesi şartlarında Marksist devlet teorisine daha sıkı sarılmalıyız. Böylece gerçeklere sarılmış oluruz. Marksist devlet ve ordu anlayışını bütün halka daha iyi kavratmalıyız. Böylece devrim yolunda ilerlemiş oluruz.

Faşist tehditler, burjuva devlet görüşlerinin gün ışığına çıkması ortamını yaratıyor. Bu da bize şunu öğretmektedir: Faşizmle mücadele ederken, teslimiyetçilikle mücadeleyi bir an bile bırakmamalıyız. Ordunun devrimciliği tezleri, kişiyi burjuvazi ile işbirliğine, sı-

nıflar arası barışa götürür. Ordunun ne olduğunun doğru olarak tesbiti ise, bizi işçi-köylü yığınlarıyla daha sağlam bağlar kurma yolunda ilerletir. Sınıf mücadelesinde önümüzde iki yol var: Hâkim sınıflarla uzlaşmak, ya da tek güveneceğimiz güç olan devrimci halk yığınlarını örgütlemek. Birincisi burjuva yoludur, ikincisi proletarya.

**TÜRKİYE'DE PROLETARYA HAREKETİ
ORDUNUN ANLAMINI 50 YILDIR DOĞRU
TESBİT EDİYOR**

(Proleter Devrimci AYDINLIK, sayı: 32, 2 Mart 1971)

Hikmet Kıvılcımlı, Türkiye tarihinde hemen her devrimci hareketin ordudan geldiğini iddia ediyor. Orduyu bugün de «devrimin vurucu gücü» olarak göstermeye çalışıyor.

Hikmet Kıvılcımlı, aynı zamanda Türkiye'de işçi sınıfı mücadelesinin devrimci geçmişini temsil ettiğini söylüyor. **Sosyalist** gazetesinde, «bilim ve teorinin», «en eski sosyalistlerin emek ürünü» olduğu öne sürülüyor. Marksizm-Leninizmi öğrenmenin tek yolunun «Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı öğrenmek» olduğunda şüpheye düşenlerle «hiç bir zaman uzlaşamayacağı» beyan ediliyor. Hikmet Kıvılcımlı, **Anarşi Yok! Büyük Derleniş!** broşüründe de, «doğmuş ve elli yıldır adı konmuş olan çocuğa», proletarya partisine ve onun programına sahip çıkıyor.

Gerçekte, Hikmet Kıvılcımlı'nın orduyu devrimci gösterme çabası ile işçi sınıfımızın devrimci geçmişine sahip çıkma çabası, birbirleriyle bağdaşmayan şeylerdir.

1950'lerin ortalarına kadar, Türkiye Komünist Partisi, işçi sınıfı hareketimizin gerçek mirasçısı ve önderiydi. Bu parti, işçilerin, köylülerin ve bütün emekçi halkımızın uyandırılması ve devrim yolunda seferber edilmesi için fedakâr bir mücadele vermişti. Millî

Kurtuluş Savaşına önderlik eden Kemalist burjuvazi, savaştan sonra bütün Cumhuriyet dönemi boyunca Proletarya Partisine karşı şiddetli bir baskı ve zulüm uyguladı. TKP, kendini uluslararası proletarya hareketinin Türkiye müfrezesi olarak görüyordu; gerçekten de, içinden Mustafa Suphi'ler gibi kahraman enternasyonalist liderler, Şefik Hüsnü Değmer gibi, Lenin'in, Stalin'in ve Dimitrov'un III. Enternasyonal'inde Sekreter Yardımcılığı görevi yapan yöneticiler çıktı. Bugün modern revizyonizmin maşası haline gelmiş olan sahte «TKP»nin durumu, bu şanlı geçmişe gölge düşüremez.

Bakalım, Şefik Hüsnü'nün önderliğindeki TKP'nin 1926 yılındaki Faaliyet Programı ordu konusunda ne diyor:

«10. MADDE: Türkiye Komünist Partisi, millî istiklâli ve inkılâbın kazançlarını korumanın en emin vasıtası olarak, amele ve köylülerin silâhlendirilmesini, burjuva muhafızlığını meslek edinmiş orduların ilgasını ve onların yerine amele ve köylü milisinin ikame olunmasını ve neferlere zâbitlerini seçmek hakkının verilmesini talep eder.»

Bu maddeyi biz şöyle anlıyoruz: Şefik Hüsnü'lerin önderliğindeki TKP, ordunun «burjuva muhafızlığını meslek edinmiş olduğunu» tesbit ediyor ve halk ordusunun kurulmasını savunuyordu. En eski sosyalistler, orduyu değil, halkı devrimin vurucu gücü olarak görüyorlardı.

İstiklâl Savaşını, tamamen tarihî gelişmeden ve toplumun alt yapısından soyutlanmış olarak «devrimci geleneğini» her nasılsa sürdüren bir ordu mu başardı? Yoksa Kemalist burjuvazinin önderliğinde emekçi yığınlar mı? Yâni, devrimci olan, kurum olarak ordu muydu, yoksa bir millî kurtuluş savaşı içinde ileri atılan emekçi yığınlar mı?

Bu soruyu da, Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmetine Protestosu, şöyle cevaplandırıyor:

«Burjuva Efendileri

«Bugünlerde Avrupa emperyalizmine karşı askerî bir zaferi kazandıran, Türkiye'nin fakir köylü ve işçileridir. Sizi bugüne kadar emeksizlikten, parasızlıktan, silâhsızlıktan sıkıntı çektirmeyerek memleketin efendisi yapan, bir millî hükümetin dağılmadan yaşamasını temin eden Türkiye işçi ve köylüleridir. Siz bu hükümet sandalyesine, işçi ve köylüleri merdiven yaparak çıktınız...»

Tekrar TKP Faaliyet Programı'na dönelim:

«8. MADDE: Türkiye Komünist Partisi, amelî tecrübelerden alınmış misallerle, proletaryanın ve köylülüğün belli başlı kitlelerinin önlerinde duran meselelerin, parlamento mücadelesiyle değil, fakat münhasıran amele ve köylülerin halkçı, inkılâpçı diktatörlüğü ile halledilebileceğini izah eder.»

En eski sosyalizmin görüşlerini yukarıda gördük. Sosyalizmin devrimci mirasını devam ettirmek, kuru sözle değil, o ilkeleri sonuna kadar savunmakla olur.

Gerçekte, çağımızda Mao Zedung yolu, Lenin'in Enternasyonalinin yolunun ve tarihî geleneğinin mirasçısıdır. İşçi sınıfımızın devrimci geçmişindeki ilkeleri savunmayan Hikmet Kıvılcımlı, aynı zamanda çağımızın Marksizm-Leninizmine de sırt çeviriyor. Bu, tesa-düf olamaz.

Burjuva Reformcularından ve Revizyonistlerden Bizi Ayıran Temel Mesele:

ORDUNUN ROLÜ VE ANLAMI

(Proleter Devrimci AYDINLIK, sayı: 31, 23 Şubat 1971)

«Çalışan halkı, genel olarak, burjuvazinin, özel olarak emperyalist burjuvazinin etkisinden kurtarma mücadelesi, 'devlet' konusunda oportünist önyargılara karşı mücadeleden ayrılmaz.»

— LENİN

«Marksist devlet teorisine göre, ordu, devlet iktidarının temel unsurudur.»

— MAO ZEDUNG

TİP, Türkiye'deki son gelişmelerle ilgili bir bildiri yayınladı. Bu bildiri şöyle diyor:

«Ordu devletin tarafsız gücü olacaksa, işçi ve emekçi sınıflar ile burjuvazi arasındaki mücadeleye karışmaması, taraf tutmaması ve sadece yurt savunmasıyla ilgilenmesi gerekir.»

Bu görüşler, onuncu yılını dolduran TİP'in bir burjuva kliği tarafından yönetildiğinin son belgesidir. Görüldüğü gibi TİP yöneticileri, emperyalizme bağlı burjuvazinin ve toprak ağalarının «özel baskı gücü» olan devletin sadık bir savunucusudur. TİP burjuva yönetici

kliğı, hâkim sınıfların «özel baskı gücünü», gene hâkim sınıfların istediğı gibi, sınıfları uzlaştıran bir araç olarak görmek istiyor. Emekçi sınıfların gözüne perde çekmek için icat edilen «sınıflar arası barış» ve «sınıflar arası uzlaşma» tezleri, TİP yöneticilerinin dilinden düşmüyor. TİP yöneticilerinin parlamenter yoldan iktidara gelmesi için, ordunun «taraf tutmaması» gerekmektedir. Aslında böyle bir endişe duymamaları gerekirdi. Her türlü reformcu burjuva iktidar, barış içinde ve ordunun teminatı altında, emekçi sınıflar üzerindeki diktatörlük dizginlerini ele alabilir.

Ordu, «işçi ve emekçi sınıflarla burjuvazi arasındaki» mücadelede «tarafsız» olabilir mi? Böyle bir ordunun, sadece «yurt savunmasıyla ilgilenmesi» ne demektir?

Bu soruların cevabını, ezilen halk yüzyıllardır edindiğı tecrübeyle çok iyi biliyor. İşçi sınıfımız, 15-16 Haziran mücadelesinde ve onu izleyen Sıkıyönetim döneminde, gerçeğı bir kere daha gördü. Sendika hürriyetli ve grev hakkını ortadan kaldıran baskı kanunlarına karşı mücadele eden işçiler, hangi güçle baskı altına alındı? İşçi sınıfımız fabrikalarda silâh zoruyla çalıştırılmadı mı? Bugün, işçi sınıfı mücadelesini bastırma için özel komando birlikleri eğitilmektedir. Yıllardır jandarma dipçığı altında ezilen köylüler de artık meseleyi biliyor. En son, toprak ve hürriyet için mücadele bayrağını kaldıran Turanlar ve Kayabaşı köylülerinin üzerine jandarma gönderildi. Özel yetiştirilmiş komando birlikleri, emperyalizme bağımlı devletin baskı gücü olarak, Doğu bölgesinde halka her türlü zulmü yapmaktadır.

ORDU, ABD EMPERYALİZMİNE BAĞLIDIR

Ordu, NATO'nun ve ABD askerî «danışmanlarının» kontrolü altındadır. İkinci Dünya Savaşından sonra dünyaya hâkim olmak için saldırıya geçen ABD emperyalizmi, özellikle Ortadoğu'daki büyük petrol menfaat-

lerini güven altına almak ve bu bölgedeki millî kurtuluş hareketlerini bastırmak amacıyla, Asya ve Avrupa'yı birleştiren stratejik bir bölge olan yurdumuzu boyunduruğu altına aldı. Türkiye'nin, ABD emperyalizminin elinde bir oyuncak olan saldırgan NATO blokuna sürüklenmesi ve ABD emperyalizmiyle yapılan elli dört ikili anlaşma sonucunda, yurdumuzda iki yüzden fazla irili ufaklı ABD ve NATO üssü kuruldu. Yurdumuza 20 binden fazla ABD askeri yerleştirildi. Böylece ABD emperyalizmi, Türkiye'yi Orta Doğu'daki en önemli askerî üssü ve Türk ordusunu da en önemli askerî kuvvet haline getirme amacını gütmüştür. Halkımızın omuzlarına yüklenen 500 bin kişilik bir orduyu besleme yükü, ABD emperyalizminin bu amacına bağlıdır.

ABD emperyalistleri, askerî «yardım» adı altında, ordunun bütün araç ve gereçlerini kendi savaş endüstrilerinin standartlarına bağlamışlardır. Her tankın, her radarın, her telsiz makinası veya uçağın parçaları, ABD'den gelmektedir. ABD tekelleri, istediği anda, bütün bu araç ve gereçleri bir hurda yığını haline getirebilir. Ordunun istihbaratı, tamamen ABD emperyalizminin elindedir. Bütün istihbarat servisleri, radar, dinleme, vs. araçları, ABD emperyalistlerinin kontrolündedir. Ordunun ikmali de, ABD emperyalizmine bağımlı kılınmıştır. Johnson'un Kıbrıs buhranındaki «uçak benzini vermeme» tehdidi hatırlardadır. Bütün bu gerçekler, ordunun ABD emperyalizminin menfaatlerine bağımlı kılındığını gösteriyor. O ABD emperyalizmi ki, dünya halklarının ve halkımızın baş düşmanıdır, halkımızı boyunduruğa vuran ve yerli hâkim sınıflarla ortaklaşa ezen ve sömüren emperyalist devlettir.

TİP'İN SON BİLDİRİSİ

BURJUVA DEVLETİNE SADAKAT BELGESİDİR

Ve TİP'in burjuva yöneticileri, ordu sınıf mücadelesine karışmasın, «sadece yurt savunmasıyla ilgilensin» diyorlar.

Emperyalizmin saldırgan örgütü NATO'ya bağımlı ordudan, «yurt savunmasıyla ilgilenmesi» isteniyor. Anayurdun savunulması, kutsal bir kavramdır. ABD emperyalizminin boyunduruğu altında olan yurdumuzu, kime karşı savunacağız? ABD emperyalizminin saldırgan örgütü olan NATO emrinde, yurt savunması olabilir mi? Bütün ikmal, istihbarat ve teçhizatı ABD'ye bağlı bir ordu, yurt savunması yapabilir mi? Anayurdun kurtuluşu ve savunması, ABD emperyalizminin emrinde değil, ona karşı verilen bir savaştır. Lenin, sosyal-şöven akımı çok iyi tanımlamıştır:

«...Sözde sosyalist, pratikte şöven olan bu akım, 'sosyalizm önderlerinin', sadece 'kendi' millî burjuvazilerinin değil, ayrıca 'kendi' devletlerinin de çıkarlarına alçakça ayak uydurmalarıyla karakterize edilir.»

TİP'in burjuva yöneticileri, «yurdun savunulması» yalanı arkasında emperyalist burjuvazilerin peşine takılan II. Enternasyonal oportünistlerine taş çıkartıyor, emperyalist tekellere «alçakça ayak uyduruyor».

Aren-Boran burjuva kliği, bu tutumlarıyla, en gericisinden en reformcusuna kadar bütün burjuvazinin yüzünü güldürmekte ve alkışını kazanmaktadır. Tekelci burjuvazinin gazetesi Milliyet'in yazarı Ali Gevgilili, özet olarak TİP programını «radikal» olarak niteliyor ve üzüntüyle ekliyor:

«On yıllık yaşantısı süresince TİP... çeşitli sosyalist kanatlardan da eleştirilere uğramıştır. Geçen süreyle birlikte TİP'in uluslararası sosyalist hareket önündeki yeri gittikçe netleşmiştir.»

Bu burjuva yazarın memnurlukla tesbit ettiği son nokta, gerçekten önemlidir: «TİP'in uluslararası sosyalist hareket önündeki yeri» açıktır. TİP'in bulunduğu yer, burjuvazinin yanıdır; gerici burjuva parlamentoculuğunun yanıdır; modern revizyonizm batağının da orta-

sıdır. Bu bakımdan burjuvazi, TİP konusundaki görüşlerinde haklıdır. Lenin, hain Kautski'nin döneğini sergilerken şöyle diyor:

«Oportünizm ile sosyal-şövenizmin politik muhtevası aynıdır. Yani sınıfsal işbirliği, proletarya diktatörlüğünün tanınmaması, devrimci eylemin tanınmaması, burjuva kanuniliğinin kayıtsız şartsız kabulü, burjuvaziye güven ve proletaryaya güvensizliktir.»

Ve devamla:

«Sosyal-şövenizm, son biçimini almış bir oportünizmdir. Burjuvazi ve genel kurmaylarıyla açık ve çok bayağı bir ittifak içinde olgunlaşmıştır.»

REVİZYONİSTLER, BURJUVA DEVLETİNE HANGİ ORTAMDA SARILIYORLAR?

TİP oportünizmi burjuvaziye dönüşmüştür. Parlamento yoluyla «barış içinde» iktidara gelme politikası, sınıflar arası barış ve sosyal-şövenizmle tamamlanarak, geri dönülmez bir burjuva yolunu tutmuştur.

Ordunun niteliği konusundaki burjuva görüşleri, özellikle hangi ortamda gemi azıya almaktadır? Sınıf mücadelesinin keskinleştiği, ordunun gerici-şöven kanadından tehditler yağdığı ve buna karşı ordu içindeki reformcu unsurların müdahale ihtimallerinin geliştiği bir ortamdayız. Bu ortam, oportünist ve şöven kliklerin açıkça ortaya atılmak gereğini duydukları bir ortamdır. Tehditler karşısında renklerini belirtmeleri gerektiği için böyle yaptıkları gibi, reformcu burjuva iktidarlarının kuyruğuna takılma ihtimallerinin gelişmesi de, bu oportünist burjuva tutumunu destekliyor.

Sınıf mücadelesi, proletarya ile burjuvazi arasındaki ayrılığı her zaman, her yerde derinleştirmiştir. Lenin şöyle diyor:

«...devletin anlamı ve rolü meselesi, pratik bakımdan âcıl bir eylem sorunu, üstelik bir yığın eylemi

sorunu olarak bütün genişliğiyle ortaya çıktığı zaman, Sosyalist-Devrimciler ile Menşeviklerin hepsi, hemen ve gözlerini kırpmadan, sınıfların devlet tarafından uzlaştırılması küçük-burjuva teorisine dört elle sarıldılar.»

Bugün Türkiye'de de, devletin ve ordunun **anlam ve rolü**, pratik bakımdan tesbit etmemiz gereken **âcil** bir meseledir. Ya proletaryanın devrimci yolunu seçeceğiz, ya da burjuvazinin reformcu yolunu. Proletarya yolunu seçmek, hâkim sınıfların devletini parçalayarak devrimi başarmak ve halkın devrimci devletini kurmak yoludur. Reform yolu, **devlet ve ordunun rolü ve anlamı** üzerine burjuva teorilerini yaymak ve hâkim sınıflar içindeki çatışmada reformcu burjuvazinin kuyruğuna takılmak yoludur.

Doğan Avcıoğlu'na Devrim gazetesinin baş sütununda «**orduya saldıran eller kırılır**» (Devrim, sayı: 69) diye şöven yazılar yazdırtan reform yolu budur. Aydınlık - Sosyalist Dergi ve Kurtuluş'a, «**ordu tarafsız olmalıdır**» yollu manşetler attıran revizyonist burjuva yolu budur. H. Kıvılcımlı'ya, ordunun devrimde «**vurucu güç**» olduğunu ispatlamak için «**orijinal**» tarih tezleri yazdırtan da budur. Revizyonistler, dünyanın her yerinde, aydınların ve ordunun kuracağı iktidarların «**kapitalist olmayan yol**»dan «**barış içinde sosyalizme**» varacağı yalanını yaymaya çalışıyorlar.

Burjuvazinin menfaatine olan bütün bu teorileri kesinlikle reddediyoruz. Ordunun anlam ve rolünü, halkımızın menfaatleri açısından tesbit ediyoruz. Ordu, hâkim sınıfların baskı aracıdır. Halkın mücadelesi ilerledikçe, ordu içindeki yurtseverlerin halkla birleşmesi, bu anlam ve rolü değiştirmez. Ancak bir şeyi gösterir: Halkımızın mücadelesi ilerlemektedir ve hâkim sınıfların baskı kurumları çözülmekte, halkın devrimci safları güçlenmektedir. Ordu içindeki bütün yurtseverler gerçekleri kavramalıdır. Mensup oldukları ordunun ABD emperyalizmine bağımlı niteliğine

boyun eğmemelidir. Emperyalistlerin ve sömürücülerin halkı ezme yolundaki emirlerini dinlememelidirler. Emperyalizme karşı halkımızla birleşmelidirler.

REFORM MU, DEVRİM Mİ?

Bütün oportünist ve revizyonist kliklerden, temelde bu noktada ayrılıyoruz. Devlet ve ordunun anlamını emekçi yığınlar kavratmak, bugün en önemli mesele olarak karşımıza çıkıyor. Çünkü bu mesele, reformcu veya revizyonist yolla devrim yolunu ayırıyor. Bütün oportünist ve revizyonist klikler, Lenin'in belirttiği gibi, sınıf mücadelesi sortlesince «hemen ve gözlerini kırpmadan, sınıfların devlet tarafından uzlaştırılması küçük-burjuva teorisine dört elle sarıldılar». Biz de Marksizmin devlet ve devrim teorisine sıkı sıkıya sarılalım, devrimci teorinin aydınlattığı halkımızın kurtuluş yolunda cesaretle ve fedakârlıkla ilerleyelim!

Reformcular ve revizyonistler, burjuvaziye ve onun kurumlarına umut bağlıyorlar. Biz, esas olarak kendi halkımızın devrimci gücüne güvenelim! Bütün dünya halklarının ve dünya sosyalizminin, ABD emperyalistlerine karşı halkımızla beraber olmasına güvenelim! Yenilmez proletarya düşüncesinin Türkiye işçi ve köylüleri ve bütün ezilen halk elinde, gerici düzeni parçalar edip bağımsız ve demokratik Türkiye'yi gerçekleştirecek maddî bir güç olması için mücadele edelim!

Dünya halklarının mücadelesi her gün bir defa daha ispatlıyor: **Halkın gücü, zulmün topunu tüfeğini yerle bir eder.**

Hindini hakları, dişine kadar şâhlı ABD emperyalistlerini ve kuklalarını yerden yere vuruyor. Bütün dünya halkları mutlaka zafere ulaşacaktır! ABD emperyalizmi mutlaka yerle bir olacaktır! Halkımız, ABD emperyalistlerini mutlaka alt edecek ve zafere ulaşacaktır!

★**AYDINLIK**

YAYINLARI

ENVER KOCA

**Revizyonizm ve Maceracılık
Yenilgiye,
Marksizm-Leninizm
Zafere Götürür!**

**ARNAVUTLUK EMEK PARTİSİ
6. KONGRESİNE RAPOR**

ve

**TİRAN'IN 209 NOLU SEÇİM BÖLGESİ
SEÇMENLERİYLE KONUŞMA**

8 Lira

DOĞU PERİNÇEK

Faşizm Halkın Mücadelesini Durduramaz!

**SIKİYÖNETİM MAHKEMELERİNDEKİ
KONUŞMA VE DİLEKÇELER**

5 Lira

**TÜRKİYE DEVRİMİNİN
MESELELERİNE, YOLUNA VE
PROGRAMINA IŞIK
TUTAN KİTAP**

**Türkiye ihtilalci
işçi Köylü Partisi
Davası**

SAVUNMA

**İkinci Baskı
20 Lira**

★AYDINLIK

YAYINLARI

2. Türkiye İhtilalci
İşçi Köylü Partisi
Davası

SAVUNMA'sında

KÖYLÜ MESELESİ

150 Kuruş

3. Türkiye İhtilalci
İşçi Köylü Partisi
Davası

SAVUNMA'sında

MİLLÎ MESELE

250 Kuruş

4. Türkiye İhtilalci
İşçi Köylü Partisi
Davası

SAVUNMA'sında

**İHTİLALCI PROLETARYA
HAREKETİNİN TARİHİ**

250 Kuruş

5. Çin Komünist Partisi
10. Milli Kongresi
Belgeleri

4 Lira

Teslimiyetle Hayırlı
6. Gençlik Devrim İstiyori

150 Kuruş

7. Lenin

DEVLET

2 Lira

«Çalışan halkı, genel olarak, burjuvazinin, özel olarak emperyalist burjuvazinin etkisinden kurtarma mücadelesi, 'devlet' konusunda oportünist önyargılara karşı mücadeleden ayrılmaz.»

LENİN